

DOMOVINA

P. n. Licealna knjižnica

Ljubljana, Poljanska cesta 2, II. drž. gimnazija

Oglasi:

Za 1 mm × 60 inseratnega stolpca mali Din 0-20,
uračni D 0-30, poslane, posmrtnice i. reklame D 0-50.
Večkratne objave popust.

Izhaja vsak petek.

Upravištvo „Domovine“ v Ljubljani, Prešernova ul. 54.
Uredništvo „Domovine“, Miklošičeva c. 16, Tel. 72.

Naročnina:

Mesečno Din 1.—, četrtletno Din 3.—, pol-
letno Din 6.—, celoletno Din 12.—.

Liubljana pod črno-rdečim praporom

V nedeljo so se vršile v Ljubljani občinske volitve in so dobili demokrati 1822 glasov, takozvana Zveza delovnega ljudstva, to je klerikalci, komunisti in Peričevi socialni demokrati skupaj 3952 glasov, Jugoslovanska zajednica, to je demokratski disidenti in narodni socialisti skupaj 2916 glasov in Bernotovi socialni demokrati 295 glasov. Ker dobi po novem občinskem volilnem redu najmočnejša stranka, oz. skupina takoj pol od vseh 49 mandatov v Ljubljani, je dobila torej klerikalno-komunistično-peričevska zveza 24 odbor-
nikov. Ostalih 25 mandatov se je razdelilo po proporciju in so dobili JDS 5, Zajednica 8, socialisti 1 in kler.-kom. ponovno 11 (skupaj 35).

S tem je prišla nekdanja napredna bela Ljubljana kljub pretežni večini cepljenih naprednih glasov pod črno-rdeči prapor. Krivi so temu uskok iz demokratske stranke in narodni socialisti, ki niso hoteli iti skupno z demokrati v boj proti črno-rdeči zvezi. Zajedničarji so ves čas volilne borbe agitirali v glavnem proti demokratom in le prav malo proti klerikalcem in komunistom. Ni jim šlo za drugo, kakor da razbijejo demokratsko stranko, ki pa je dobila kljub temu toliko glasov, da je ostala še vedno najmočnejša stranka v Ljubljani in bi ostala na krmilu, ako bi nastopale vse ostale stranke same za sebe.

Demokratska stranka je dobila lepo število glasov kljub vsemu cerkvenemu terorju klerikalcev in kljub nečutenim agitacijskim sleparijam zajedničarjev, kakršnih kronika ljubljanskih občinskih volitev doslej še ni poznala. Zajedničarji so namreč na dan volitev zjutraj izdali letake, češ, da je načelstvo JDS sklenilo, naj volijo vsi demokrati zaradi klerikalne nevarnosti Zajednico. Ta falzifikat

je morala policija na podlagi čl. 6. volilnega zakona zapleniti. Gotovo je ta nesramna sleparija zavedla mnogo demokratov, da so v dobri veri res volili Zajednico.

Od volilnih upravičencev jih je volilo sedaj mnogo več nego pri prejšnjih občinskih volitvah. Zlasti je bila velika disciplina klerikalcev, komunistov in peričevcev, ki so oddali svoje kroglice menda prav do zadnjega moža. Niti duhovščine ni motilo to, da se takozvana katoliška stranka druži z najizrazitejšimi zastopniki brezverstva, s komunisti. **Celo ljubljanski škof je primarširal z vsemi lemenatarji na volišče, da odda glas za največje nasprotnike katoliške cerkve.** To dá razumnemu človeku silno mnogo misliti. Doslej si preprosto človek kaj takega niti v sanjah ni mogel predstavljati in je mogoče mnogi čitatelj „Domovine“, kadar smo dolžili duhovščino, da ta upropašča krščanstvo, kimal neverjetno z glavo. Na ljubljanskih voliščih se je javno pred svetom izkazalo, da naša klerikalna stranka ni boriteljica za krščanstvo, temveč da krščanstvo le zlorablja kot limanice za lov na one preproste ljudi, ki v svoji vernosti in babjevnosti vidijo v duhovnikih takorekoč božje čarovnike, katerim se ni zameriti. Ta klerikalno-komunistična zveza ni ugajala celo mnogim v glavi nekoliko jasnejšim ljubljanskim terciarjкам, ki so na dan volitev jamrale: „Jej, jej, zdaj bo pa kmalu konec sveta, ko se bratijo namestniki apostolov z antikristom“.

Konca sveta še kljub temu ne bo. Tudi Ljubljanec ne bo zaradi tega vzel vrag, pač pa bodo Ljubljančani sedaj nekaj časa čutili, kaj je klerikalno-komunistično občinsko gospodarstvo. To bo za Ljubljano dobra šola, ki jo bo v doglednem času temeljito iztrežnila.

Belokranjska politika in gospodarstvo

(Dopis iz Bele Krajine.)

Zadnjič smo omenili naše pašnike, ki jih je treba izboljšati, da uredimo tudi našo živinorejo. Velike važnosti je pepel kot gnojilo, ki ga potresamo po razgrebeni zemlji. Otrebiti moramo dalje pašnike mah, ki je največji škodljivec trave. Na pašnikih bi lahko tudi poizkušali uspešnost umetnih gnojil. Sploh je treba posvetiti umetnim gnojilom več pažnje kot doslej. Uspehi, ki so jih dosegli kmetovalci po drugih državah, so naravnost velikanski. Stvar pa zahteva gotovo tudi trud, ki se obilno poplača. Predvsem je važno, da poznamo dobro svojo zemljo. Če je sami dobro ne poznamo, pozovemo lahko kmetijske

strokovnjake, ki so sedaj v vsakem okraju, in prepričani smo, da bodo šli prav radi ljudem na roke. Naš okrajni ekonom g. Konda je dober posestnik in vzoren gospodar, ki bo šel prav rad na roko vsakemu, ki se nanj obrne.

Pri nas se je z umetnim gnojenjem precej grešilo. Umetna gnojila so draga in zato ni prav, če razsijemo kar na slepo srečo po poljih in travnikih par vreč tega gnojila brez prave mere in razmerja.

Kdor namerava gnojiti, mora delati poizkuse na majhnem prostoru. V ta namen pognojimo tri ločene prostore, n. pr. po 100 m², in odtehtamo natanko potrebno količino.

Tovarne dajejo natančna navodila, ki pa včasih z ozirom na različnost poizkusnih tal malo pomagajo. Zato poizkusimo gnojiti v različnem razmerju. Rast opazujemo in si zapišemo vsak uspeh sproti! Pridelek potem odtehtajmo in vedeli bomo, kakšno razmerje gnojil je najboljšo. Drugo leto pa pognojimo ves svet s količino, ki nam je prinesla najboljši uspeh. Treba je pa tudi, da izračunamo, ali se nam gnojenje izplača. Kajti vedno se ne, kar je dokaz, da še nismo dobili pravega razmerja, ali pa da nismo pravilno delali. Kajti delo je treba opraviti zelo vestno, površnost rodi slabe uspehe.

Spominjamo se, ko je bilo posestnikom kmalu po prevratu na ponudbo vsakojakih gnojil po polovični ceni — pa se jih je le malo oglasilo, da bi se okoristili s to ponudbo. Tovarne dajejo večkrat gnojila za poizkuse brezplačno, da bi se napravilo kar največ poizkusov in pri vseh rastlinah. Da pa bi človek gnojil le z umetnimi gnojili, ne kaže, ker so predraga in ker je najboljši gnoj pač še vedno dober, prelehan hlevski gnoj.

Gnoja se pridela v Beli Krajini premalo in še ta ni tak, kakršen bi moral biti. Betoniranih gnojišč in greznic Bela Krajina ne pozna, kar je ogromna škoda. Zato bi morali premožni gospodarji gledati v prvi vrsti na to, da si sezidajo taka gnojišča, da jim ne bo odtekala gnojica ali po cesti, ali pa se izgubila brez koristi v zemljo pod gnojišče. Po naših strokovnih listih se piše vedno in vedno, da je pogoj dobrega gospodarstva dobro gnojišče in gnoj, pa se nam zdi, da se ljudi ti zlati nauki vse premalo primejo.

Prepričani smo, da bi tudi država priskočila na pomoč enemu ali drugemu posestniku, ki bi se prvi lotil zidave gnojišča in greznice; kajti čim bi videli sosedje uspeh, bi si sami pomagali, da bi si sezidali gnojišča. Načrti in nasveti pa se dobi vedno zastoj. Danes so gospodarske prilike take, da ne kaže hoditi v Ameriko po dolarje, ampak je treba doma prijeti za delo, pa se bodo razmere tudi v Beli krajini izboljšale.

Samo zabavljati na državo, ki ne more sipati milijonov podpor, in ne misliti in delati tudi resno doma, ni pametno niti pravično.

Sedaj v zimskem času je dovolj časa za koristno čtivo in kar človek dobrega čita, naj tudi poizkusi. Kdor pa ne poizkusi, je enak lovcu, ki hodi po lovu, pa mu puška visi doma na klinu.

Pozimi bi lahko tudi uvedli v vsaki vasi, kjer je šola, gospodarski ali gospodinjski pouk. Naučili bi se lahko marsikaj. Ne vemo, kdo je temu kriv, da se to ne vrši, ali učitelstvo ali narod?

Politični pregled

Vsa naša javnost se je v zadnjem času zanimala v prvi vrsti

z občinskimi volitvami v Ljubljani,

ki so se vršile preteklo nedeljo, 3. t. m. V volilni boj sta stopili dve stranki in dve skupini. Demokratska stranka je nastopila samostojno in izid volitev je pokazal, da je to najmočnejša in tudi najresnejša stranka. Druga stranka, ki je nastopila samostojno, je socijalno-demokratska stranka, ki je izšla iz volilnega boja kot najslabša, ker jo je zapustila velika večina njenih pristašev in se pridružila komunistom in klerikalcem in ta lista združenih klerikalcev, komunistov in socijalnih demokratov je dobila večino glasov — posledica razdora v naprednih vrstah, ker ako bi šle napredne in narodne stranke in struje v volilni boj v strnjениh vrstah, bi ostala klerikalno-komunistično-socijalistična skupina daleč za napredno listo in samo razdor med naprednimi Ljubljančani je omogočil zmago črnih in rdečih v Ljubljani. Ta razdor v naprednih vrstah in s tem klerikalno-komunistično zmago so pa zakrivali oni prebogati ljudje, ki jim je bila demokratska stranka preveč ljudska, ker je izvajala in izvajala še vedno svoj demokratski, ljudski program, ker se poteguje za koristi širokih ljudskih slojev. Ti bogataši so zapustili vrste demokratske stranke in so se združili z narodnimi socijalisti. Ako bi šli v volilni boj strnjени vsi napredni Ljubljančani, bi dobila njihova kandidatna lista okoli tisoč glasov večine nad klerikalno-komunistično listo, ker sta pa bili dve listi, niti ena ni dosegla klerikalno-komunistične liste in v ljubljanski občinski upravi bodo zavladali klerikalci in komunisti. Značilno je, da so za komuniste glasovali vsi katoliški duhovniki ljubljanski s škofom Jegličem na čelu! Iz tega se vidi, da so klerikalci pripravljeni združiti se z največjimi brezverci, samo ako imajo od tega kake koristi. Kaj vera, kaj večno zveličanje — vse to je samo za neumno ljudstvo — škofi in duhovščina gredo pa samo za posvetnim dobičkom, za zlatim teletom in za posvetno vlado! Tu so se klerikalci pokazali v svoji pravi luči in marsikdo, ki je do sedaj slepo sledil duhovščini, bo sedaj izpregledal.

V Beogradu se razvijajo politični dogodki čisto naravno. Ker se je trdilo od raznih strani, da med strankami, ki sestavljajo vlado, ni prave enotnosti, je podala vlada g. Nikolaja Pašića ostavko,

da se razčisti položaj

in v par dneh bomo imeli zopet novo vlado, ki se pa od dosedanje ne bo razlikovala čisto nič, ali pa samo prav malo. Položaj je namreč tak: opozicija v narodni skupščini

bi hotela izpreminjati ustavo, kar bi pomenilo naravnost nesrečo za državo. Ustavni boj smo že imeli in takrat je počivalo v državi vse delo, ker so bile osredotočene vse sile v ustavni borbi. Ali naj se to ponovi? Ali naj zapademo zopet za več mesecev v brezdelje? Kam pa pridemo s tako politiko? Naši klerikalci so tudi med onimi, ki bi hoteli novo ustavno borbo in z njo zvezanim večmesečnim brezdeljem. Upamo, da se vsi ti načrti ponesrečijo in padejo v vodo, ker dve najmočnejši stranki: demokratska in radikalna, vztrajata na tem, da se ostane pri sedanjih ustavi, da se določbe te ustave izvršijo. Opozicija je veliko preslaba, da bi izvršila novo ustavno borbo, dokler ima večina tako trdno voljo, čuvati ustavo in deložmožnost narodne skupščine. Zato je bilo popolnoma pravilno, da je vlada podala ostavko. Sedaj se bo položaj razčistil, opozicija dobi priliko, prepričati se o tem, da nima pri večinskih strankah nobene zaslombe in potem bodo prenehale vse intrige s hrvatskim blokom in njegovim voditeljem Radićem, ker na te intrige nihče nič dal ne bo. Ostala bo torej dosedanja vlada, morda z malimi osebnimi izpremembami, ampak sestavljena iz istih strank kot do sedaj.

Hrvatski blok tako in tako razpada. Vršni se to počasi ali sigurno in to je

posledica pravilne politike vlade,

ki se ni spuščala v nobena pogajanja z upornim Radićem, ta pa nima nobene moči, da bi svoje protidržavne in protinarodne cilje uveljavil. Misel narodnega in državnega edinstva je že tako globoko ukoreninjena v jugoslovanskem narodu, da je ne izkoreninijo nobeden Radić in naj je še tako trdovraten. Ta nesrečni Radić si je veliko domišljaj! On je bil prepričan, da se bo vlada in država uklonila njegovi volji in je skozi dve leti hujskal hrvatsko kmetstvo. To ljudstvo je pa začelo uvidevati, da ima od tega, ako sledi Radiću, samo škodo, koristi pa čisto nobene in začelo mu je obračati hrbet. Radić je to zapazil in se je ustrašil. Videl je, da je edina rešitev za njega in njegovo stranko, da odide lepo v Beograd, v narodno skupščino, in se tam posveti delu za ljudstvo, ampak sram ga je pokoriti se brezpogojno in priznati svoj greh in zato stavlja pogoj, da mora odstopiti

vlada, ako se hoče, da bi on s svojimi privrženci prišel v narodno skupščino. To se pa nikdar ne bo zgodilo, ker taka vlada, ki bi ugajala Radiću, je v Jugoslaviji nemogoča in zato bo moral priti Radić prej ali slej v narodno skupščino brezpogojno, ker ga bodo nagnali na ta korak njegovi spametovani volilci.

V našem južnem sosedištvu, v kraljevini Grčiji, je vse narobe, ker v državi vlada neomejeno nekaj

vojaški revolucionarni odbor,

ki pušča kralja sicer na miru v njegovem dvoru, ampak sam izvršuje vse vladarske pravice in je stavil pred sodišče bivše ministre in nekaj generalov, ki jih je obdolžil krivde zaradi poraza v Mali Aziji. Ti ministri in generali so bili brez zadostnih dokazov obsojeni na smrt in tudi ustreljeni, kar je izzvalo po vsem svetu nepopisno ogorčenje in Grčija bo imela od tega veliko škodo, ker jo vse obsoja zaradi takega naravnost nečuvnega postopanja. Iz vsega se vidi, da je Grčija še silno zaostala država, ki ni dozorela za samostojno življenje. Njo so Turki lahko premagali, ker je njena armada premajhna in tudi ne veliko vredna in naravnost smešno je maščevati se zaradi poraza nad ljudmi, ki niso mogli delati čudežev z malo vredno grško armado. Ta streljanja svojih ministrov bo Grčija še drago plačala.

Na lozanski konferenci se še vedno razpravlja

vzhodno vprašanje

in razprav se udeležuje tudi Rusija, ki se je postavila na stališče, da morajo biti morske ožine za trgovske ladje vedno odprte, za vojne ladje pa zaprte, izvzemši turške vojne ladje, ker so morske ožine okoli Carigrada turška posest. Ruski interesi bi bili na ta način pač zavarovani, ampak veliko vprašanje je, ako bodo velike sile sprejele ta predlog. V Carigradu in morskih ožinah se preveč križajo ruski in angleški interesi, da bi moglo priti do sporazuma, ki bi zadovoljil oba dela.

Dopisi

Kranj. Ivan Kavčič, pomožni sluga, rodom s Primorskega, je bil uradno poslan iz Kranja proti Kokri, da poišče neko napako na brzogajnih žicah. Ker je bila napaka na žicah precej oddaljena od mesta, ni

mogel isti dan izvršiti svoje naloge. Drugi dan je našel napako na telegrafski žici pri Kokri. Misleč, da bo hitro opravil svoje delo, je splezal na drog, a pri tem se je zgodila strašna nesreča. Pri natezanju žice so se mu odtrgala jermena pri plezalkah in delavec je padel tako nesrečno raz droga, da je obležal na mestu mrtev. Pokojni je bil jako pridni in vester v svoji službi.

Tržič. Dramatični odsek našega Sokola je uprizoril dne 26. novembra igro «Valenska svatba». Igra, pod spretnim vodstvom br. Rozmana naštudirana tekom enega tedna, je izpadla v vseh večjih in malih vlogah v splošno zadovoljstvo občinstva, katero je napolnilo dvorano. Lepa Sanda (gđc. Engelsbergerjeva) se je res izbornu uživala v svojo vlogo. Barbu (Vidmar), čeprav navajen igrati samo komične vloge, je očaral s svojo mehko-čutečo igro. Naj omenimo še Jonela (Paternost), neizkušenega idealnega mladeniča, in pohotneža Čukaja (Rozmana), ki sta tekmovala za prvenstvo v igranju. Pohvala gre tudi malim vlogam, ki so, četudi bolj nehvaležne, bile izvrstno dopolnilo za uspešno uprizoritev. Upamo, da nam pripravijo dramatični odsek še večkrat novega užitka s primernimi igrami.

Planina pri Rakeku. «Brezverski pritepenci, privrženci satanovi so voditelji tukajšnjega Sokola». Take in enake besede so eno zadnjih nedelj bruhalo iz ust planinskega župnika. Hvala lepa za take božje besede, ki prihajajo iz ust tega «božjega namestnika!» Človek se ob nastopih njegovih in njega pristašev proti vsem, ki niso avtonomistično navdahnjeni, marveč iz srca ljubijo in delajo za narod in domovino, začudeno vpraša, ali smo v svobodni narodni državi naši prelepi Jugoslaviji.

Črnomelj. Kako čas rane zaceli, se vidi pri nas. Matija Skubic, ki je spraval nedolžnega kovača Kromarja pred avstrijske puške, je danes po farovski reklamni «poverjenik» za socialno skrbstvo. Ali invalidska organizacija res nima boljšega mesta, kot da si izbira hišo, v kateri je domatisti, ki se je navduševal za vojno, tisti, ki je želel pohablencev in žrtev, da bi ohranila klerikalna Avstrija svojo moč? V Črnomlju imamo vendar oblastno zaščito za vdove in sirote in to je državni urad pri sodniji, ki vzorno deluje že par let od prevrata. Kdor pa išče milosti in podpore v Skubičevi hiši, naj mu jo dá Skubic. Mislili smo, da je

organizacija invalidov nepristranska; ker pa ima svojo pisarno v Skubičevi hiši, si lahko mislimo, da se dela s tem politična reklama. Pričakujemo od organizacije, da to napako takoj popravi.

Trbovlje. Pri nas je precej prosvetnega življenja. Z veseljem se opazuje, kako pridno se izobražujejo posamezne skupine in odseki društev. Kulturni odsek krajevene demokratske stranke prireja ob nedeljah popoldne javna poučna predavanja, druga društva pa v svojih krogih. Dramatični odseki vseh različnih društev so si ustanovili tudi dramatično šolo, ki jo obiskuje nad 80 gojenk in gojencev. Igre se prirejajo po razvrstitvi vsako nedeljo in če domači diletanti ne igrajo, prirejajo člani «Ferialnega saveza» iz Ljubljane z lepim uspehom različna dobra dela kakor «Fauna», «Uboštvo». Tako je priredil tudi Sokol «Tekmo». S to igro so gostovali tudi v Sevnici. «Svoboda» je priredila «Moč uniforme». Občinstvo zelo rado obiskuje igre. Ravno tako se mladina izobražuje, ti v godbi, drugi v petju in dramatik, v zadnjem času so se ustanovili že sportni klubi, kar mladino odvaja od pogubnega alkohola. Slabo je le, da se nekateri inteligenti v kraju premalo brigajo za izobrazbo naroda. Res ni ravno prijetno to delo, ali rodilo bo prej ali slej dober sad in v bodoče bodo izostali tudi različni dovtipi, namigovanja in zasmehovanja tega ali onega. Onim maloštevilnim, a idealnim rodoljubom, ki s trudom delajo na izobrazbo naroda pa kličemo: Le naprej za narodno dobro vzgojo in izobrazbo, ker v tem je tudi naroda boljša bodočnost!

Zidani most. Nedavno je tukajšnje orožništvo aretiralo nekega Slavka Kašaja, ki je pod imenom Pazarič, gostilničar in trgovec, več dni pri nas popival ter izvalil od natakarič Polonce Stushek 18.025 kron, češ, da jo bo poročil. Dotičnik je oženjen delavec iz Hrastnika ter tudi osumnjen tatvine. — Pred kratkim se je vračal delavec južne železnice Anton Peklar vinjen domu proti Suhadolu. V pijanosti je hotel prenočiti na nekem kozolcu. Ko je lezel po lestvi navzgor, je zgubil ravnotežje ter padel tako nesrečno, da je bil takoj mrtev.

Mozirje. Poročila se je gđc. Marta Žuževa iz ugledne mozirske obitelji z g. Andrejem Novakom, sodnim svetnikom v Celju, kjer se je vršila tudi poroka. Obilo sreče!

Povodenj

4.

Zdaj nas je bilo le še petero.

Voda nam je puščala le še ozko progo slemenca. Enega izmed dimnikov je že odneslo.

Veronika in Micika sta omedleli in morali smo ju dvigniti in podpirati, da niso valovi pljuskali čez njune noge. Počasi sta se zopet zavedli, in naša groza se je le še povečala, ko sta drgetaje od mraza in mokrote zakričali vedno znova, da nočeta umreti.

Tolažili smo ju, kakor se miri majhne otroke in jima dopovedovali, da ne bosta umrli, da zadržimo smrt od njiju.

Toda nič več nam nista verjeli; vedeli sta pač, da morata umreti. In vselej, kadar je prišla preko njunih ustnic beseda «umreti», so jima zašklepetali zobje, in iz groze sta se objemali.

Konec! Od porušene vasi se ni videlo nič več, le s cerkvenega stolpa, ki je nepoškodovan moel proti nebu, so prihajali glasovi rešencev prav do nas.

V daljavi se je slišalo vrhanje vode. Da bi se rušile hiše, nismo čuli več. Bilo je, kakor bi se bila ladja potopila sredi morja, tisoč milj daleč od kopnega.

Enkrat se nam je zazdelo, da slišimo vesla počasi, enakomerno pljuskati po vodi in prihajati bliže in bliže.

Ah, ta sladka glasba upanja! Kako smo se dvignili vsi ter smo gledali naokoli! Šapo smo zadrževali. Toda opaziti nismo mogli ničesar.

Nepremično je ležala rumenkasta gladina, tu pa tam smo videli temno senco, vrh dreves ali ostanke porušjenih zidov — toda ganilo se ni nič.

Včasih, ko smo opazili, da plava poredko sena ali prazen sod proti nam, smo veselili mahali z robcem, dokler nismo spoznali, da smo se zmotili ter zopet omahnili v svojo nemo grozo. Toda vedno vnovič smo začuli oni čudni šum, ne da bi mogli dognati, odkod.

«Ah, zdaj vidim!» je vzkliknil hipoma Gašper. «Glejte — tam — tam: velik čoln!»

Z iztegnjenimi rokami je kazal na neko temno točko v daljavi.

Jaz nisem mogel ničesar videti, tudi Peter ne, toda Gašper je ostal pri svoji trditvi.

Udarci vesel pa so prihajali zmerom bližje, dokler ga nismo zagledali tudi mi. Zdelo se je, kakor da kroži čoln okoli nas, a da se nam ne približuje.

Samo to še vem, da smo bili v tem trenutku kakor blazni. Iztezali smo roke in kričali na vso moč. Bruhali smo psovke proti čolnu in ga zmerjali, da je strahopeten. A čoln je drčal nemo in temno mimo nas.

Ali je bil res čoln? — tega še danes ne vem. Ko smo videli, kako je končno izginil, nam je vzel poslednjo nado s seboj.

Od takrat nadalje smo pričakovali vsak trenutek, da se hiša udre in nas požre. Saj je morala biti že popolnoma podrovana; bržčas je le kak posebno močan zid držal vse skupaj. Ako se podre ta, potegne vse za seboj.

Trepetal sem zlasti ob misli, da streha ne bo mogla več dolgo no-

siti naše teže. Hiša se bo morda upirala še vso noč; toda streha je začlenjala pod neprestanim butanjem brun odnehati.

Zatekli smo se na levo stran, kjer so bili šperovci še precej nepokvarjeni. Toda sčasoma so se začeli tudi tukaj tresti, in pričakovati je bilo, da ne vzdrže več dolgo, ako ostane vsa naša petorica stisnjena na istem prostoru.

Moj brat Peter je bil popolnoma nevede zopet vtaknil svojo pipo v usta. Gladil je svojo naredniško brado, gubančil obrvi in godrnjal predse. Naraščajoča nevarnost, ki jo je gledal pred seboj in proti kateri je bil ves njegov pogum brezuspešen, ga je začela delati nestrpnega. Z jeznim zaničevanjem je pljunil parkrat v vodo. Potem, ko se je gredje pod nami udajalo bolj in bolj, se je odločil in zlezal s slemenca.

«Peter, Peter!» sem vzkliknil. Poln groze sem slutil, kaj namerava.

Okrenil se je in dejal mirno: «Zbogom, Lojz...! Vidiš, da ne traja dolgo. Hočem se vam umakniti.»

NAŠA ŽUPANSTVA V BOJU PROTI HROŠČEM.

Boj proti hroščem se mora organizirati, in sicer po občinah. Dolžnost vsakega županstva je, da poseže v ta boj z vsemi razpoložljivimi silami in po vsej občini. Ta boj mora obsežati:

- 1.) pokončevanje hroščev v tako zvanih kebrovih letih,
- 2.) zatiranje črvov ali ogrcev, dokler so v zemlji, in
- 3.) omejevanje hroščeve paše.

Pokončevanje hroščev je najbolj uspešno sredstvo, zato bi se moralo izvajati povsod in z vsemi silami. Ne za denar, ampak iz zavednosti in iz prepričanja, da je treba tega največjega škodljivca našega poljedelstva in travništva zatreti. Ob primerni organizaciji tega boja po posameznih občinah bi se dalo največ dobrega doseči. Ob zgodnjih jutranjih urah lahko pomaga tiste dni vse, da se hrošči otrsajo, pobirajo in uničujejo. V najbolj izpostavljenih legah in na najbolj izpostavljenem drevju naj se ta boj tudi najbolj vneto vrši. Pod takim drevjem naj se, če treba, grmovje iztrebi, da se hrošči lahko pobirajo. To delo naj ne pripada zgolj šolski mladini, ampak sploh vsem! Vsa občina mora sodelovati, in sicer po načrtu, ki ga je treba v ta namen dogovoriti z vsemi zaupniki posameznih vasi.

Važno je dalje pobiranje črvov za brazdo. Pri oranju naj se črvi dosledno pobirajo za plugom in naj se pokončujejo. V kolikor jih perutnina ne pozoblje, naj se stresejo na trda tla, da jih svetloba pokonča. Zmečejo se potem lahko na kompost. To delo mora izvajati vsak poljedelec.

Kot važno in izdatno sredstvo za preganjanje hroščev velja pa tudi omejevanje hroščeve paše, ki ga mora občina od leta do leta dosledno in po gotovem načrtu izvajati. Pri nas je veliko preveč hroščeve paše in zato ni nič čudnega, da se ta škodljivec po naših krajih tako pase, tako redi in tako močno plodi. Pri nas je vse preveč pašnega drevja po mejah med njivami, po travnikih itd. Take meje je treba čistiti od nepotrebnega grmovja, zlasti na težko pristopnih krajih, kjer ni mogoče hroščev otrsati. Vsako leto naj se nekaj take hroščeve paše iztrebi. Sčasoma pridemo tudi pri nas tako daleč, da bo manj hroščeve paše. Samostojno drevje, ki je pripravno

za otresanje, naj se pa pusti za vabo. Tako omejevanje hroščeve paše bi se moralo po vaseh organizirati in po gotovem načrtu izvajati. V legah, ki so izpostavljene hroščem, naj se meje ob gozdih, ki so iz hrastine, zasajajo raje s smrekami. Sčasoma se bo na ta način tudi gozdna paša za hrošče omejila, kar bo ves naš boj proti temu škodljivcu izdatno olajšalo, hrošča samega pa bolj preganalo.

Kakor izvemo, se je neka občina na Kočevskem že lotila omejevanja hroščeve paše, in sicer s tem, da se ima nepotrebno drevje in grmovje po mejah iztrebiti, pripravno drevje za otresanje pa pustiti. Navajamo to občino za zgled in v vzpodbudo. Naj se tudi vse druge naše občine ganejo in naj se z vsemi silami poprimejo boja proti hrošču. To go-lazen, ki nam toliko škoduje, moramo zatirati na vse načine, da se je po možnosti znebimo. Naj se vzame to vprašanje v resen pretes pri prvi občinski seji in naj se pogovori in izdela potreben načrt za zatiranje tega škodljivca.

RAZNOVRSTNA KMETIJA IN NJENE POSLEDICE.

Naši kmetijski obrati so sestavljeni iz raznih panog. Vobče prevladuje poljedelstvo in travništvo v zvezi z živinorejo. Ti dve panogi nastopata po raznih naših krajih v različnih oblikah in v različnem obsegu in razmerju. Povsod imamo tudi nekaj sadjarstva in gozdarstva, ki vplivata vsak po svoje na uspeh gospodarstva. K tem panogam se pridruži po vinskih krajih še vinogradništvo, ki ima jako merodajen vpliv na ves potek gospodarstva.

Vse te različne panoge vplivajo po svoji obsežnosti, po svoji uredbi in kakovosti zelo različno na uspeh gospodarstva, različno pa tudi na ves razvoj in napredek našega kmetijstva.

Največ napredka pri posameznih panogah najdemo tam, kjer so dotične panoge predvsem razširjene in kjer je vsa skrb in vse zanimanje osredotočeno na dotično panogo. Tako vidimo, da je napredovala živinoreja še najbolj v krajih, ki so čisto živinorejski, kjer imamo samo travništvo in pašništvo. Tam se obrača vsa skrb, vse delo in ves napredek edino le na živinorejo in z njo združeno travništvo. Ves druga-

čen pa je položaj v gospodarsko mešovitih krajih.

Naša dežela je v splošnem živinorejska dežela in bi se morala obratovati njena glavna skrb na napredek naše živinoreje. To se tudi godi po krajih, ki se pečajo v prvi vrsti s travništvom in živinorejo. Drugače je pa po krajih, kjer se pečamo z raznimi panogami, zlasti pa tam, kjer se pečamo tudi z vinogradništvom. Tukaj so pa interesi gospodarjev tako razcepljeni, da je to na škodo posameznim panogam. Zlasti po vinorodnih krajih lahko opazujemo, kako se omalovažuje n. pr. živinoreja, kako malo se brigamo za rejo potrebnih plemenjakov, kako malo skrbimo za pridelovanje krme itd. Ali je to prav? Kdo pa naj skrbi n. pr. za rejo potrebnih plemenjakov in za vse drugo, če se ne bomo sami za to brigali?

Brez dvoma je stališče v gospodarsko mešovitih krajih nekoliko težavnejše, ker se po takih krajih ne more gospodar tako daleč posvetiti raznovrstnim svojim nalogam kakor po krajih z enostavnim kmetijstvom. Toda tudi na takih raznovrstno sestavljenih kmetijah moramo biti kos svojim nalogam in moramo pomagati našim glavnim panogam do potrebnega razvoja. To velja posebno za našo živinorejo, ki je naša najvažnejša panoga in ki se danes ne more razvijati s popolnim uspehom, ker skrbimo vse premalo za njen napredek. Vprašanje naše biko-reje bi moralo biti n. pr. že davno rešeno, pa smo danes tam, kjer smo bili pred štiridesetimi leti! In tako trpimo po naši krivdi tudi v drugih živinorejskih zadevah na veliko škodo našega gospodarskega napredka.

POLOVIČARSKO KMETOVANJE.

Če hočemo pomagati naši kmetiji na noge, je treba, da se je poprimemo z vsemi močmi. Danes je treba intenzivnega, t. j. močnega gospodarstva, da bomo kos svojim nalogam. Naša zemlja je dobra, naše podnebje je ugodno. Pri nas uspeva vse, najrazličnejši sadeži. Najboljši dokaz za to nam je naša strniščna setev, ki omogoča tudi po dva pridelka na leto. Z močnim delom bi lahko dosegli še enkrat boljše uspehe pri naših pridelkih.

Danes pa vidimo, da so naši uspehi polovičarski, da so naši pridelki veliko nižji kakor po drugih naprednih deželah. Zakaj to? Zato, ker je tudi naše kmetovanje polovičarsko.

Poglejmo na naše njive in travnike! Poglejmo kako polovičarsko se gnoje in obdelujejo. Potem ni čudno, da so tudi uspehi polovičarski. Poglejmo naša gnojšča in naš gnoj! Poglejmo v naše hleve! — Ni prav nič čudnega, če se ne moremo ponašati z boljšimi prireki in pridelki! Brez dvoma se dajo še vsi ti pridelki povzdigniti. Saj imamo dobre izgleds tudi že doma. Ali eno je treba pri tem pomisliti. Dokler ne postavimo vse naše kmetije na bolj trden temelj, toliko časa bo vse naše delo polovičarsko. In ta temelj je povzdiga krmskega pridelka. Dokler ne bomo pridelali dosti krme, toliko časa ne bo pravega napredka, ne pri živinoreji, ne pri poljedelstvu, kajti poljedelstvo potrebuje danes vse bolj močnega gnojenja kakor v preteklih časih. Dosti gnoja in močnega gnoja bomo pa pridelali le v tem slučaju, ako bomo imeli dosti tečne krme. Le obilna krma nam bo pripomogla, da se bomo tudi pri nas rešili polovičarskega dela in da bomo prišli tudi pri nas do ugodnejših uspehov, ne le pri živinoreji, ampak tudi pri poljedelstvu in travništvu. Močno krmljenje in močno gnojenje sta danes glavna pogoja za uspešen napredek naše kmetije.

MENJAVA GOVEJIH PASEM.

Če zasledujemo poizkuse z raznimi pasmami, ki so se delali po naših krajih, moramo priti do zaključka, da se ni do sedaj še nobena pasma prav povoljno obnesla in da nismo z menjavanjem pasem prišli do sedaj še do nobenega pravega cilja. Žalibog da tega menjavanja še zdaj ni konec in da se še zmeraj delajo novi poizkusi.

Naš mali kmetovalec se ni dosti pečal s tem vprašanjem, ker mu je manjkalo pogojev za to. Pač pa vidimo to menjavanje na naših veleposestvih. Najprej je bil hlev poln pingavske živine, pozneje montavonske živine, nato simodolske živine in nazadnje murbodenske živine! To menjavanje se opazuje že dobrih 60 let sem. Naši grajščaki so si lahko privoščili to početje, vsak po svojem okusu in po svojem razumevanju. Toda za ves napredek naše živinoreje pomeni to veliko izgubo, ne le veliko izgubo časa, ampak tudi veliko izgubo na uspehu. Žalibog, da tega ugibanja in poizkušanja še zmeraj ni konec. Kakor hitro se kaka nanovo vpeljana pasma izprevrže, pa pride ob dobro

Nato je vrgel pipo stran in je skočil sam v vodovje.

«Zbogom!» je še dejal. «Meni je tega zadosti.»

Nič več se ni prikazal. Bil je slab plavač in brzkone ni niti poizkušal, da bi se rešil. Naše propasti in smrti naših dragih ni maral preživeti.

Na cerkvenem stolpu je zdaj udarilo drugo uro zjutraj. Noč se je nagibala, ta strašna noč, ki je prinesla že toliko solz in smrtnih muk s seboj.

Suha proga pod našimi nogami je postajala zmerom manjša, valovi so se poigravali in so žuboreli okoli nas.

Reka je bila zavzela medtem drugo smer. Podrtije so plavale ob desni strani vasi, zmerom počasneje, kakor da je vodovje doseglo svoj vrhunec in se je hotelo odpočiti.

Naenkrat je začel Gašper sezuovati svoje čevlje in slačiti suknjo. Potem je sklenil roke, kakor bi si jih hotel zlomiti.

In ko sem vprašal: —
«Glejte, oče, to čakanje me ubija. Nič več ne morem čakati. Le pustite, da storim. Rešim jo.»

Menil je Veroniko. Hotel sem mu ugovarjati. Saj ni bilo mogoče, da bi jo mogel prinesiti do cerkve. Toda ni odnehal.

«Bom... bom! Mora iti! Močne roke imam... Boš že videl...»

In dostavil je, da hoče rajši takoj poizkusiti, zakaj da ne more prenašati, kako mu hiša pod nogami kar vidno razpada.

«Ljubim jo in rešil jo bom.»

Dejal nisem nobene besede in sem pritisnil Miciko na svoje prsi. Menil je, da mu hočem očitati sebičnost ter je jecljal:

«Prisegam, da se vrnem še po Miciko. Najdem kak čoln ali kako drugo pomoč... Le zaupaj mi, oče!»

Obdržal je le hlače na sebi.

Šepetaje je potem poučeval Veroniko: ne sme se braniti, mora se brez volje prepustiti njegovemu vodstvu in zlasti se ne sme bati. Na vse, kar je rekel, je odgovarjala z «da», dasi ga je menda komaj slišala.

Naposled se je pokrižal, čeprav drugače ni spadal med pobožneže. Nato se je spustil s strehe v vodo.

Privezal je Veroniki vrvico pod rokama in jo je držal s to vrvjo nad vodo. Glasno je zakričala ter bila z rokami in nogami okoli sebe. Potem je omedlela.

«To je dobro,» mi je zaklical Gašper; «zdaj jo gotovo rešim.»

Lahko si je misliti, s kolikim strahom sem gledal za njima.

Na svetli vodni gladini sem lahko zasledoval vsak gibljaj, ki ga je storil Gašper.

Privezal si je vrvico, s katero je bila Veronika ovita, okoli vratu. Njeno telo je počivalo napol na njegovi desni rami. Njena teža ga je pritisnila vseh pod vodo, ali skoraj nadčloveško silo je plaval dalje.

Zdaj nisem dvomil nič več. Preplaval je že tretjino poti, ko je pod vodo butil ob neko steno. Bil je strašen sunek, in oba sta izginila.

Potem sem videl, da se je prikazal sam. Vrvica se je bila odtrgala.

Dvakrat se je potopil. Potem je vzplaval zopet z Veroniko na površje.

Zopet jo je vzel na hrbet, ampak ker mu je zdaj manjkala vrvica, ga je pritiskala njena teža še huje kakor poprej. Vendar je plaval dalje.

Meni so drgetali vsi udje, čim bolj sta se bližala cerkvi. Potem sem hotel naenkrat zakričati — videl sem, kako je plavalo nekaj brun od strani k njima.

Toda spravi! nisem nikakega glasu iz sebe. Že ju je nov udarec razločil in voda se je zgrnila nad njima.

(Konec prihodnjič.)

Odlomljena klinja.

(Resnična zgodba.)

Primožev Cene se je zbudil v ponedeljek zjutraj pozno, polagoma in z brnečo glavjo.

«Žrli smo ga zopet enkrat, žrli,» se je spomnil počasi. «Da. In stepli smo se tudi. Res je. Stepli smo se.»

Pomalem se je spomnil vseh podrobnosti sinočne pijače. Ne po vrsti, pretrogoma; zdaj te, zdaj one. Spomnil se je tudi, kako je šel Lisjakov Gašper nadenj z odprtim nožem. Cene ni utegnil odpreti svojega fovča

ime in ob svojo veljavo pri dotičnem posestniku. In konec je njene slave. Zato se pa vpelje zopet kaka druga pasma. In tako se vrstijo pasma za pasmo. Naš mali posestnik pa mora — v kolikor je navezan voditi svoje krave po plemenu v grajščinske hleve — pri tem menjavanju sodelovati. Lahko trdim, da se je po naših grajščinskih hlevih poizkušalo že z različnimi pasmami, pa še ni prišlo nikjer do zaželenih uspehov. Vse to pa le zaradi tega, ker se je pričakovalo vse in edino le od vpeljanih živali dotične pasme, kakor da bi bil od le-teh odvisen ves uspeh.

Ako imamo danes po mnogih naših krajih tako pomešano goved, je to posledica tega menjavanja različnih pasem, ki se je vršilo brez načrta, brez cilja in konca, kakor se je enemu ali drugemu grajščaku dopadlo. Še dobro, da se je vendar po nekaterih krajih zaustavilo to menjavanje in da imamo vsaj po teh krajih bolj izenačeno goved, ki ima vsaj nekaj več vrednosti tudi za pleme (v širšem pomenu besede) in ne samo za užitek in za meso.

Menjava pasem kaže, da se naši veleposestniki še zmeraj ne zavedajo svojih nalog kot živinorejci in da se vse preveč lovijo za trenutnimi uspehi, upoštevajoč vse premalo končne cilje in končne uspehe, pa tudi vse premalo naše razmere, naše pogoje in naše moči, ki jih imamo za povzdigo naše živinoreje na razpolago.

Vsaka pasma ima svoje dobre strani in z vsako pasmo se dajo doseči gotovi uspehi, toda nikdar ne bomo dosegli zaželenih uspehov, če bomo pričakovali vse le od pasme in ne bomo skrbeli za pogoje, ki so potrebni njenemu obstanku in njenemu napredku.

Najslabše pa je, če menjavamo s pasmami tja v en dan, če redimo zdaj pincgavsko pasmo, zdaj montavonsko pasmo in čez nekaj let zopet murbodensko. Na ta način ne pridemo nikamor in je le obžalovati, če tavamo pri naši živinoreji še zmeraj brez jasno začrtanega cilja naprej.

SKRB ZA BREJE KRAVE.

Letošnja stiska za krmo nas sili, da si pomagamo zopet s slamo, v večji meri kakor je prav in dopustno. Vrh tega manjka letošnji krmi tudi rudninskih snovi, kakor zmeraj v sušnih letih. Vse to nas mora navdajati z bojznijo, da se pripetijo tudi letošnji zimski slučajji kostolomnice, zlasti pri brejih in molznih

kravah. Če manjka krmi potrebne tečnosti, ji manjka tudi na tistih snoveh, ki so potrebne za napravo kosti. V takih letih se izrabljajo kravje kosti za razvoj mladiča in krave začnejo hirati in trpeti za kostolomnico. Bodimo tedaj tudi letos previdni in skrbimo vsaj pri molznih in brejih kravah za to, da ne pride do te nevarne bolezni.

Proti kostolomnici pomaga krma, ki je dosti tečna in ki vsebuje potrebno fosforovo kislino apno, tedaj tisto snov, iz katere so kosti. Brejim kravam je letos posebno važno pokladati močna krmila, kakršna so različne oljne tropine in pšenični otrobi. Važno je tudi, da jim dajemo nekoliko soli, da pospešujemo prebavo in krepimo želodec.

Važno je tedaj, da ne zanemarjamo naših krav, kakor je po mnogih krajih še zmeraj navada. Krava, ki naj molze in redi mladiča v svojem telesu, potrebuje močno krmo. Če je manjka, moramo pomagati z močnimi krmili. Ni druge pomoči. Ob sami slami in repi nam morajo omagati, ker ima taka krma premalo moči v sebi. Pri letošnjem pomanjkanju krme nam morajo krave shujšati. Če jih bomo vrhu tega še zanemarili, potem smo sami krivi, če nastopi kostolomnica.

Opozorjam tudi, da potrebujejo breje in molzne krave skrbne strežbe glede na potrebno čejo in gibanje. Vsak dan je treba s četjo in česalom skrbeti za telesno snago in vsak dan tudi za nekoliko gibanja na svežem zraku. Naj se taka žival vsaj malo zunaj hleva izprehodi! Nič slabšega, kakor če mora dan za dnevom stati po naših večkrat vlažnih in temnih hlevih. Taki hlevi pospešujejo kostolomnico.

MLADI NASADI SADNEGA DREVJA.

Vsako leto se nasadi po naših krajih mnogo sadnega drevja. Tudi letos se ga je veliko pokupilo in na novo posadilo.

Ti mladi nasadi nam nudijo včasih prav žalostno sliko, ker se jih preveč zanemarja. Če pri presajanju se premalo uvaža, kako dobro se je gojilo mladim drevescem, dokler so bili v drevesnici. Že takrat bi se moralo na vse gledati, da pride mlado drevesce v dobro pripravljeno in pognojeno zemljo, saj bo rastle na tem mestu za dobo celih rodov. Ta prehod iz rodovitne in skrbno obdelane drevesnice na novo stalno mesto moramo kolikor mogoče olajšati, da se

mlado drevesce bolj ukorenini in začne raje uspevati. Pa tudi pozneje ga je skrbno negovati, da nam bo veselo rastlo. Pri nas se pa tako mlado drevje že v prvem letu zapusti in preveč zanemari. In to ni prav! Čim neugodnejša je lega in čim slabša je zemlja, tem bolj potrebuje mlado drevesce našega dela. Tudi na stalnem mestu mu moramo dati tistih pogojev, ki jih je imelo v drevesnici. Zlasti naj se zemlja okrog drevesa rahlja in drevesce samo pa varuje pred različnimi škodljivci in boleznimi.

Jeseni je treba mlada debla varovati pred škodo po zajcih in divjačinah. Naj se debla namažejo z brozgo, ki jo napravimo iz apna in krvi. Lahko in z uspehom primešamo tudi nekoliko straniščenega gnoja. Še bolje pa storimo, če privežemo okrog debel turščične ali ržene slame ali trnje, da ne morejo zajci blizu. Tako smo še bolj brez skrbi proti zajčjim zobem. Pregledati je tudi, če so drevesca dobro nakoljena in povezana, da nam sneg ne more delati škode.

V prvi mladosti potrebuje sadno drevje največ skrbi, da se dobro ukorenini in utrdi za uspešno življenje na svojem stalnem mestu.

MEŠANICA SADNEGA DREVJA.

Naše sadjarstvo napreduje, toda silno počasi. Napreduje po številu drevja, ki ga vsako leto posadimo. Vse bolj počasen pa je napredek glede na vrednost drevja, ki ga imamo in ki ga na novo zasajamo. Zakaj? Zato, ker se opaža pri tem delu vse premalo smotrenosti.

Danes nimamo nobene panoge, ki bi bila glede svojega smotra in svojih nalog v rokah našega posestnika tako na nejasnem, kakor je naše sadjarstvo. Treba le pogledati na to mešanico sadnih vrst po naših vaseh, da se o tem prepričamo. Deloma smo temu sami krivi. Glavno krivdo pa nosita dve okolščini, ki jih je treba tukaj poudarjati. Veliko krivo je to, da potrebuje novo drevje toliko časa, preden se sploh pokaže njegova rodovitnost in njegova vrednost. Druga krivda pa leži v tem, da so sadne letine tako redke. Nekaj krivde nosijo pa tudi naše drevesnice, ki nam ne dajo vselej tistega drevja, ki ga želimo. Spričo vseh teh dejstev se je sadjarju veliko težje izpoznati in težje ravnati pri svojem delu, kakor pa n. pr. poljedelcu ali pa živinorejcu.

Če pregledujemo sadne vrste — v mislih imam seveda jabolčne vrste, ki so naš glavni pridelek — vidimo

vso mogočo mešanico različnih vrst. V vinogradništvu je bilo ravno tako, pa smo sedaj nekoliko na boljšem. Trebalo je uničenja vinogradov po trtni uši, da smo jih obnovili z omejenim številom trtnih vrst. Nismo še na koncu, ali vendar je danes naše vinogradništvo v tem pogledu bolj smotreno, kakor je bilo pred trtno ušjo, in kakor je naše sadjarstvo.

Tudi pri našem sadjarstvu je treba čiščenja. Tudi pri nas je treba, da se sčasoma znebimo prevelikega števila različnih vrst in da se poprimemo v posameznih sadnih legah le tistih vrst, ki se za naše kraje in za trgovino najbolj prilagajajo. Do danes imamo že toliko izkušenj in toliko vednosti z različnimi vrstami, da se lahko z uspehom poprimemo najpripravnějšíh maloštevilnih vrst. Le-te je treba pomnoževati in le z njimi precepljevati drevje, ki nam s svojimi dosedanjimi pridelki ne uga-ja. Storimo tedaj tudi na polju sadje-reje korak naprej in ne bodimo glede izboljšavanja sedanjih nasadov tako pasivni, kakor smo bili do sedaj. **Mafo sort, pa tiste dobre** — to mora biti naše geslo pri našem sadjarstvu!

Gospodarstvo

= Vrednost našega denarja. Na zagrebški borzi dne 5. t. m. se je dobilo: 100 avstrijskih kron za 11 par, 1 dolar za 70 in pol do 71 in pol dinarja, 100 češkoslovaških kron za 225 dinarjev, 100 laških lir za 352 in pol do 356 in pol dinarja, 100 švicarskih frankov za 1360 dinarjev.

= Obtok bankovcev v naši državi. Po izkazu Narodne banke SHS z dne 22. novembra smo imeli v naši državi v prometu 4 milijarde 958 milijonov 574 tisoč 420 papirnatih dinarjev.

= Letošnja vinska kupčija se še ni razvila. Kaj je temu krivo? Čujejo se različni glasovi. Da ne bo zamere ne na tej, ne na oni strani, povemo, kakor nam pišejo: Vse pričakuje nižjih cen: vinogradniki pri obleki, obuvalu in orodju, gostilničarji pri vinu in pivci tudi. Na eni strani se hudujejo, da vinogradniki zahtevajo preveč za vino, na drugi strani pa tožijo vinogradniki, da iščejo gostilničarji preveč dobička. Če bi odnehali obe stranki, vsak nekaj, bi bilo prav za vse, kajti od nas samih je odvisno, ali bo draginja vseh predmetov še večja, ali pa bo-

In je sunil Gašperja z zaprtim fovčem v želodec; ali takrat mu je že Gašper zapičil svoj nož v glavo nad čelom. In v istem hipu je sunil nekdo Gašperja od strani, da je tega kar zasukalo; Gašper vendar ni izpustil noža, klinja se je odlomila in je ostala Cenetu v glavi, roč pa Gašperju v roki. Potem Cene nič več ne vé.

Prijel se je za glavo; ohvezana je bila z njegovo zamazano rdečo ruto. Snel je obvezo in se prepričal, da je klina še v glavi; njen odlomljeni konec je štrlel še nekoliko iz rane, in ko se ga je Cene dotaknil, ga je zabolelo, da je videl tri solnca, potem mu je bilo nekaj časa kar črno pred očmi. Previdno si je zavezal glavo nazaj.

Vstal je, a ni se mu ljubilo, da bi šel na delo; niti hoditi se mu ni ljubilo; da, niti jesti. Še pipa mu ni teknila.

Ležal je ves dan, in proti večeru, ko ga je začela rana boleti in ni kazalo, da bo šla klina sama po sebi iz glave, se je odpravil k trškemu zdravniku doktorju Havleni in ga prosil, naj mu vzame klinjo iz glave.

Doktor ga je vizitiral. »Priatelj,« je rekel, »jaz vam klinje ne morem vzeti ven. Vas je treba narkotizirati, poduhati vam moramo dati, jaz pa nimam priprave tukaj. Pojdite v Ljubljano v bolnico, tam imajo pravo; sicer vas pa ne zagotovim, da ostanete potem živi.«

»Gospod, kdo bo pa vlak plačal zdaj, ko je tako drag?«

»Mi je prav žal, ampak vam ne morem pomagati; ga boste že morali plačati, če hočete ostati živi.«

»Ali se torej ne da napraviti nič drugače, gospod?«

»Ne, tukaj ne gre, poizkusite v Ljubljani!«

»Pa z Bogom, gospod!«

»Ta doktor ne zna nič,« si je dejal Cene. »Saj je še en doktor v trgu; jutri, če ne bo boljše, grem pa k tistemu.«

Drugo jutro, ko res še ni bilo nič boljše, je šel Cene k drugemu trškemu zdravniku, k doktorju Vučini. Trmasto in trdo je vstopil v ordinacijsko sobo. »Dober dan!«

»Kaj bi radi?«

Cene je snel obvezo, povsili glavo in kazal doktorju rano s klinjo.

»Pokažite! Človek, ali ste božji? Kaj pa vendar mislite, da pridete s tako rečjo sem?«

»Naj ne zamerijo, zaradi ene besede je bilo, in Lisjakov me je z nožem, potem se je pa klinja zalomila in je ostala notri.«

»A to da naj vam jaz zdaj ven vzamem, ko ste jo skupili? Kako si pa to predstavljate? Zakaj pa še rakve ne prinesete s seboj, da vas koj položim notri, kakor hitro bo klinja zunaj?«

»Ali je tako hudo, gospod?«

»Fant, vi ste mrtev, kakor hitro vam potegnem klino ven. S klino v glavi boste še živeli dva, tri dni.«

»Ali se ne da nič napraviti, gospod?«

»Nič, vam rečem. Kaj sploh hodite k meni s tako izgubljeno stvarjo? Imam drugih poslov dovolj, kjer je več upanja. Kar sami si pripišite, kar bo.«

Cene se je zasukal na peti. »Pa z Bogom!« je rekel jezno in zaloputnil

vrata za seboj. Šel je domov in pil hruševca.

Zvečer so imeli trški socialisti boševiški bal. Vsa Cenetova tovarišija je bila tam in tudi Ceneta ni zdržalo doma. Šel je tudi on na veselico: »Saj zdaj je že vseeno.« Sédel je v kot in pil, govoril pa ni mnogo. Glavo je imel še zavezano z zamazano rdečo ruto. Godba je igrala, pari so plesali, fantje so peli in vriskali, medla svetiljka je brlela s stropa in gost tobakov dim se je valil nad glavami — z nožem bi se dal rezati. Dišalo je po vinu, tobaku in potu.

Ko so se ga prijatelji nažehtali, so začeli izpraševati Ceneta in prav po malem so spravili iz njega, kaj sta mu rekla doktorja.

»Če je tako,« je dejal Janez Kavka, »potem pa lahko naredimo zdaj na kratko. Saj zdaj je že vseeno.«

Posadili so Ceneta na stol sredi »dvorane« in mu sneli obvezo z glave. Kumrov, Kuštrov, Radej in Šimnovčev so ga držali, Rakitnikov Peter pa je pristopil s kovaškimi kleščami. Godba je igrala »bolcar«, pari so plesali okrog skupine in Peter je

do cene padle. Če se sprijaznimo s padanjem cen, bodo padle, če pa bomo želeli še večjega odiranja, bodo zleze vse cene na tako višino kakor je to n. pr. v Avstriji. V naših rokah je torej, za kaj se bomo odločili!

= **Vinogradniki!** V državni trtnici v Bršljuni se bodo tudi letos odvajale cepljenke in ameriške podlage (ključi, bilje, oziroma korenjaki). Cene bodo: 1.) cepljenkam 1.50 Din (6 K), 2.) ameriškim ključem (dolgi 45 cm): a) 1. kvaliteta 15 para (60 vinarjev) za komad, b) 2. kvaliteta 7.50 para (30 vinarjev) za komad. 3.) Bilje ali korenjaki: a) 1. kvaliteta 30 para (1.20 K) za komad, b) 2. kvaliteta 15 para (60 vinarjev) za komad. Večja naročila se bodo le tedaj upoštevala, če prinese naročnik od županstva potrdilo, da rabi naročeni trtni material le za svojo rabo. Naročila se sprejemajo do 1. februarja leta 1923. pri vodstvu državne trtnice, državnem okrajnem ekonomu v Novem mestu (s sedežem na glavarstvu).

= **Čebelarstvo v Beli Krajini.** Zadrugič je nekdo omenil vzorni čebelnjak g. Jenka na Suhorju. Tako je prav, da vsaj vemo, če se kdo zanima za čebelarstvo. Vzornih čebelarjev je v Beli Krajini malo, dasi bi jih mogli imeti vsled ugodnih razmer več. V Metliki čebelarita prav pridno g. nadučitelj Konrad Barle in pa g. fin. respicijent A. Kobal. V Crnomlju je prvi začel orati ledino z modernimi panji g. Janko Fugina, krojaški mojster. Njegov čebelnjak je v vzornem stanju in bi bilo želeti, da si ga okoliški čebelarji pogledajo, kadar imajo priliko. Prepričani smo, da bi se še marsikdo lotil modernih panjev, če bi le videl enkrat dober čebelnjak in uspešno delo. Čebelarstvo je namreč jako zanimivo šele z modernimi panji, ko človek lahko pogleda vsak satnik, da, tako rekoč vsako čebelico. Na Vinici občudujemo Mikuličev čebelnjak, ki je zopet sam daleč naokoli. V Poljanski dolini pa je menda najbolj na glasu znani župan g. Jonke. Zdaj je pa na čebelarjih ležeče, da nam tudi kaj napišejo, ker to bo le v korist Bele Krajine, ki ji manjka na vseh koncih.

= **Gospodinjski tečaji po deželi.** Oddelek za kmetijstvo je priredil v letu 1920./1921. in 1921./1922. skupaj 29 gospodinjskih tečajev po deželi s skupnim številom udeleženk 525. Leta 1920./1921. se je vršilo

15 tečajev z 274 udeleženkami in leta 1921./1922. pa 14 tečajev z 251 udeleženkami. Od teh odpade na Štajersko 22 tečajev s 397 gojenkami in na Kranjsko 7 tečajev s 128 dekleti. Kakor se vidi, se Štajerci bolj potegujejo za te tečaje kakor Kranjci. Letošnjo jesen se je otvorilo 6 takih tečajev, in sicer v Radovljici in v Leskovcu pri Krškem, v Gotovljah pri Zalcu, v Konjicah, v Št. Janžu na Dravskem polju in v Beltincih v Prekmurju. Prihodnji tečaji se prično z mesecem januarjem. Ti tečaji trajajo po 10 tednov. Povprečno število deklet, ki obiskujejo te tečaje, znaša za en tečaj 18.

= **Kongres Glavnega združenega saveza se vrši 10. t. m. v Splitu.** Na kongresu se bo govorilo tudi o novem edinstvenem združenem zakonu za vso kraljevino.

= **Mariborski živinski sejem.** Na sejem, ki se je vršil v predzadnji torek, se je prignalo 57 volov, 5 bikov, 196 krav, 4 teleta in 4 konji. Cene so bile za kg žive teže: debeli voli 27 do 29 K, poldebili 23 do 26 K, plemenski 18 do 22 K, biki za klanje 20 do 23 K, klavne krave debele 18 do 24 K, plemenske krave 13 do 18 K, krave za klobase 9 do 12 K, molzne krave 16 do 20 K, teleta 35 do 42 K. Cene so se v primeri s prejšnjim sejmom znatno znižale. Meso pri mesarjih pa je kljub temu drago.

= **Zagrebski tedenski sejem** (29. t. m.) Slab dogon, slab obisk. Cene za kg žive teže: voli prvovrstni 31 do 34 K, drugovrstni 24 do 30 K, tretjevrstni 18 do 23 K; krave drugovrstne 23 do 28 K, tretjevrstne 12 do 17 K; teleta prvovrstna 43 do 48 K, drugovrstna 38 do 42 K; svinje prvovrstne 78 do 82 K, drugovrstne 70 do 76 K. Seno se je prodajalo po 500 do 550 K, detelja po 850 do 1000 K, slama 500 do 550 K za 100 kg.

= **Žitni trg.** Prošli teden so se cene žitu v Vojvodini čvrsto držale. Pšenica se je tržila s postaj po 1600 do 1630 K, rž po 1300 do 1500 K, ječmen po 1200 do 1400 K, oves po 1000 do 1050 K, koruza nova, dobava februar—marec—april, po 800 do 840 K, moka št. 0 po 2250 do 2300 K, otrobi drobnji po 680 do 750 K za 100 kg.

= **Cene vinu v Požegi.** V Požegi se trži novo vino 20 do 26 K, dočim se fino staro vino (burgundec, traminac) plačuje po 30 do 36 K za liter. Kupcev pa je zelo malo.

= **Uvoz lažjih vin v Švico zabranjen.** Pooblaščen trgovska agencija v Ženevi obvešča, da je zabranila švicarska vlada uvoz vina v sodih do 13 odstotkov alkohola kakor tudi mošt za sladka vina. Zabrana velja od 19. oktobra t. l.

= **Za izvozno vino veljajo tudi na južni železnici manjši prevozniki stroški.** Pogoj je, da se s postaj južne kakor državne železnice preda vino z direktnim tovornim listom na postaje v inozemstvu.

= **Za gradbo železnice Ljutomer—Ormož** je bil prometnemu ministru odobren prvi izdatek 1 milijon dinarjev.

= **Za novi most čez Krko** je vlada odobrila občini Cerklje državno pomoč v znesku 100.000 dinarjev.

Beleške

+ **«Domoljubova» hinavščina.** Zadnji «Domoljub» pravi, da vrši krščansko časopisje del naloge, katero so izvrševali nekdanji apostoli. Toda krščanski listi niso oni, ki jih brezdomno misli «Domoljub». Klerikalni časopisi «Straža», «Domoljub», «Slovenski Gospodar», ki so polni zavijanja, laži, obrekovanj in sirovosti, se vendar ne morejo imenovati krščanski listi ali celo namestniki apostolov. To so pač navadni klerikalni listi, katerih primerjanje z apostolstvom je naravnost bogokletno. Apostoli se niso nikdar vezali z drugače mislečimi, naši klerikalci pa gredo, kadar njihovi politiki kaže, tudi s svobodomisleci. Pri ljubljanskih občinskih volitvah so se naši krščanski klerikalci zvezali z najizrazitejšimi zastopniki brezverstva, to je s komunisti, in te svobodomislece je šel volit celo ljubljanski škof.

+ **Ljubljanski samostojni kmetje** so volili pri občinskih volitvah v Ljubljani, kakor sklepamo iz časopisja, narodne socialiste in uskoke iz demokratske stranke. Čudno se nam zdi, da gredo kmetje volit ono stranko, v kateri se nahajajo vojni dobičkarji-veletržci, ki so bogateli tudi na račun kmetijskih žuljev. Zvezo z uskoki in narodnimi socialisti je baje oficijelno sklenil krajevni odbor SKS. v Ljubljani. Kakor čujemo, se je tej zvezi upiralo več članov odbora. Ravno tako nam poroča pristav šks z dežele, da tega koraka večine svojih ljubljanskih somišljenikov nikakor ne more razumeti.

+ **Nekaj o republikancu dr. Novačanu.** Zdi se nam umestno, da tu

in tam povemo tudi kako novico o velikem slovenskem republikancu g. dr. Novačanu, seveda le za smeh in kratek čas. Zanimivo je predvsem dejstvo, da je dr. Novačan doživel ponoven razkol. Tokrat se je odcepil od svojega velikega vzornika Radića, ki te dni nastopa spokorno pot v Beograd. Prav za prav se je Radić naveličal dr. Novačana in ga lepo pustil na republikanskem ceditlu. Pa dr. Novačan se ne da kar tako. Pripeljal se je v Celje in začel tam na lastno pest izdajati glasilo svoje republikanske kompanije pod naslovom «Republikanec».

ŽRTEV SVOJEGA POKLICA.

V zadnji številki «Domovine» smo poročali o pokojnem orožniku gosp. Francu Škerlecu, ki je padel kot žrtev svojega poklica. Dotična vest ni bila popolnoma točna. Sedaj smo pa prejeli od očividca in Škerlečevega tovariša nastopni dopis:

Iz mariborske moške kaznilnice je spomladi t. l. pobegnil kaznjenec Ivan Kampl, razbojnik, doma iz Rogoze pri Hočah, ter se potikal po mariborski okolici. Dne 9. maja je bila orožniška postaja na Teznu pri Mariboru obveščena, da se nahaja razbojnik Ivan Kampl v Rotovi gostilni. Komandir postaje je poslal takoj tri orožnike, da aretirajo nevarnega tolovaja. Vsak teh treh orožnikov je šel pri enih vratih v gostilno, ker ima dotična gostilna tri vhode. Kampl je bil v gostilni tik pri tistih vratih, pri katerih bi moral priti orožnik Škerlec. Komaj je orožnik Škerlec odprl vrata, je oddal Kampl dva strela iz samokresa. Prvi strel je zadel Škerleca tik pod srcem in šel na hrbtu ven, drugi pa mu je pretrgal mozeg v hrbtenici, pri čemer se je orožnik Franc Škerlec zgrudil nezavesten na tla. Zaradi ljudi v gostilni in zunaj na cesti ni bilo mogoče ostalima orožnikoma ustreliti ali ujeti morilca, ki je takoj po zločinu planil pri vratih ven. Zločinec Kampl se je pozneje sam ustrelil.

Težko ranjenega orožnika so prepeljali v bolnico, v kateri je trpel najgroznejše bolečine celih šest in pol meseca. Njegova blaga soproga, s katero je bil 13 mesecev poročen, je bila ves čas pri njem v bolnici, mu stregla in ga tolažila. Sorodniki, prijatelji, znanci in tovariši orožniki, ki so pogosto obiskovali ranjenega Škerleca, pravijo, da je bil orožnik korporal Franc Škerlec zgled potrpežljivosti vsem bolnikom. Celih šest in pol meseca je ležal v groznem mučenstvu vedno na hrbtu, pregibal je

s kleščami zagrabil klinjo in jo — hooruk! — izpulil Cenetu iz glave.

Ko je za hip držal krvavo klinjo pred seboj v zraku, je priplesal mimo Podgornikov Luka, ki je pred nedavnim prišel z Rusovskega in je zaklical: «Da zdravstvujet krasni perevorot!»

Cene je omedlel. Spravili so ga v Ljubljano v bolnico, kjer je zdaj že par tednov in bo prišel menda te dni zdrav domov. Karol Zupanc.

O kitajskih morskih roparjih.

V morjih, ki se dotikajo Evrope, so morski roparji že dolgo vrsto let nepoznani in le iz povesti vemo, da so nekoč strašili tudi po teh vodah. V daljni Kitajski pa predstavljajo morski roparji ali pirati še vedno resno nevarnost za miroljubnega mornarja in potnika. Piratom se posveča tam več pozornosti v obliki varnostnih odredb kot pa katerikoli drugi nevarnosti, ki preži na človeka v vodovjih Daljnega iztoka.

Meseca avgusta letošnjega leta je oddelek carinskih uradnikov napadel gnezdo morskih roparjev na otoku Hirošima, nedaleč od Kvantunga v Mandžuriji. Gnezdo roparjev se je nahajalo v duplini sredi skalovitega otoka. Poizkus carinskih uradnikov je bil brezuspešen. Čeprav so naskočili carinski uradniki pirate z mornariškimi topovi, ni napravilo to streljanje nanje nobenega posebnega vtisa. S protinapadom se jim je posrečilo prepoditi carinske uradnike.

Zvičaj, katerih se poslužujejo kitajski, zlasti rečni in tudi morski roparji obstojijo v glavnem v sledečem:

Večje število roparjev kupi vozne karte za parnik in se pomeša med ostale kitajske potnike. Na določenem mestu napadejo ti roparji posadko in se polastijo ladje s pomočjo svojih tovarišev, ki jih že čakajo v čolnih na dotičnem mestu.

Angleške ladje so proti takim zvičajam že primerno opremljene. Zato v zadnjem času roparji opuščajo napade na te ladje in napadajo le še ladje domačinov Kitajcev. Staro-

davne kitajske džunke so zelo lahek plen za te roparje. Nekoč je bil čas, ko so se kapitani kitajskih džunk zanašali le na svoje «oči», to je na dve luknji na vsaki strani prednjega krova. V sedanjih časih se pa poslužujejo bolj uspešnih sredstev, da zavrnejo pirate. Večina džunk ima visok oder na zadnjem delu ladje, po načinu španskih galej, in na tem odru stoji bronasti top, nabasan z žebli, kosi žice, drobcji železa in tako dalje. Ta top je vedno pripravljen, da primerno sprejme bandite.

Piratstvo se vrši večinoma na južni obali. Pred nedavnim časom je zadel neki precej velik parnik na neki majhen otok, približno tri ure od Hongkonga. Posadka je zapustila parnik v čolnih in se podala na suho. Tekom tega časa pa so priplesale kitajske džunke od vseh strani ter do golega obrale parnik.

Vsaka piratska kitajska džunka izgleda na zunaj kot miroljubna trgovska džunka. Čim pa pride v bližino miroljubne ladje, se pokaže njen pravi značaj: Kot demoni pekla se vsuiejo roparji preko cele ladje ter premagajo v kratkem vsak od-

por, če se jim je posrečilo priti na krov.

Angleški mornariški častniki, ki dobro poznajo razmere v kitajskih vodah, izjavljajo, da obstojajo kitajski morski roparji še sedaj le zaradi tega, ker so neverjetno izurjeni v plovbi ob tej viharini in nevarni obali, kjer je vse polno skritih čeri. Noben zapadni krmar ali kapitan bi ne mogel srečno priti s tako kitajsko džunko mimo vseh skritih čeri. Kitajski morski roparji pa poznajo pota, po katerih jim zasledovalci ne morejo slediti in zato se jim skoro v vsakem slučaju posreči odnesti pete.

Seveda so tudi dnevi kitajskih morskih roparjev že šteti. Vedno napredujoča civilizacija na Kitajskem zatira te stare kitajske roparske navade. Kot nekdanji morski roparji v Karibejskem morju, ki so napadali španske ladje, obložene z zlatom, bodo izginili v doglednem času tudi kitajski piratje, ki ogrožajo sedaj južno obrežje ter velike reke Kitajske.

le glavo in roke, drugače je bilo njegovo telo kot mrtvo. Dne 21. novembra 1922. ob 12. uri je pri polni zavesti, previden s tolažili svete vere, izdihnil svojo blago dušo.

Truplo pokojnega orožnika Škerleca so prepeljali 23. novembra iz vojaške bolnice v Mariboru v Fram in ga tam položili v rodniški grob njegove soproge na framskem pokopališču.

Da je bil pokojni Škerlec kot orožnik priljubljen in spoštovan, je pokazal njegov pogreb, katerega se je udeležilo od blizu in daleč na stotine ljudi, med temi tudi gg. podpolkovnik Korenčan, orožniški major Bunc, okrajni glavar iz Maribora dr. Lajnsič, okrajni komisar dr. Rodošek, orožniški kapetan Vončina, orožniški poročnik Vatovec, komisar vojne bolnice podporočnik Vodušek, orožnik mariborske orožniške čete, podoficirji mariborske garnizije, vojaška godba, podoficirski pevski zbor itd. Pokojnik je bil rojen v Vičancih pri Veliki Nedelji, služboval je kot orožnik v Račjem pri Pragerskem, Spodnjem Dravogradu in na Teznu pri Mariboru.

Dragi Škerlec, bodi ti zemljica lahka! V izvrševanju svoje službe, star 29 let, si zapustil v največji žalosti svojo ženo, starše, dva brata, sestre in svoje prijatelje.

Novosti

*** Kraljev dar v prosvetne namene.** Njegovo Veličanstvo kralj Aleksander je «Glasbeni Matici» v Ljubljani povodom njene 50letnice podaril znesek 10.000 dinarjev, katerega naj bi Matica porabila za enega svojih gojencev, ki z najboljšim uspehom dovrši konservatorij «Glasbene Matice» in bi s to pomočjo nadaljeval svoje študije v inozemstvu. Razen tega je kralj podaril po 30.000 dinarjev narodnemu gledališču v Skoplju in Subotici, beograjskemu narodnemu gledališču 20.000 dinarjev, muzeju v Skoplju pa 10.000 dinarjev.

*** Rumunska kraljica v Beogradu.** Preteklo soboto je rumunska kraljica Marija s posebnim vlakom dospela iz Sinaje na obisk k svoji hčerki, kraljici Marioli v Beograd. Na kolodvoru jo je dočakala naša kraljevska dvojica. Kraljica Marija se je nastanila v starem dvoru.

*** Narodni praznik 1. december** se je po vseh slovenskih krajih praznoval v dostojnem in svečanem razpoloženju. V Ljubljani so se vršila slavnostna cerkvena opravila, zvečer pa je priredila ljubljanska sekcija Udruženja jugoslovanskih novinarjev s sodelovanjem Zveze ljubljanskih pevskih zborov v hotelu Union veličasten koncert, katerega so se udeležili zastopniki vseh ljubljanskih državnih, vojaških in civilnih korporacij; publika pa je dvorano napolnila do zadnjega kotička. Krasno uspeli slavnostni koncert je bil prirejen v korist pokojninskega fonda Jugoslovenskega novinarskega udruženja ter je z najlepšim moralnim in gmotnim uspehom lepo izpolnil nalogo proslave našega narodnega praznika.

*** Spomenik vojvodi Mišiću.** Pretečeno nedeljo je bil v Beogradu na slovesen način odkrit spomenik pred letom umrlega vojvode Zivojina Mišića, enega izmed najznamenitejših vojskovodij prejšnje srbske in jugoslovanske armade. Pri odkritju je imel slavnostni govor predsednik narodne skupščine g. dr. Lukinić, ki je slavil zasluge velikega pokojnika za narodno osvoboditev in ujedinjenje vsega jugoslovanskega naroda.

*** Velikodušen dar.** Goreč jugoslovanski rodoljub g. M. Mihanović je daroval ministrstvu za socialno

politiko enmilijonski znesek za sirotino deco. Od tega darila je socialni minister g. dr. Žerjav nakazal oddelku za socialno politiko v Ljubljani 10.000 dinarjev, ki naj se uporabijo za revne ljubljanske otroke. Znesek je bil izročen Upravnemu odboru dnevnih zavetišč za revno šolsko mladino v Ljubljani, da ga uporabi za prehrano dece, ki pohaja dnevno zavetišče.

*** Vračanje Jugoslovancov iz Rusije.** Preteklo soboto je v Zagreb dospelo zopet 250 Jugoslovancov, ki so se povrnili iz Rusije, kjer so zaostali kot vojni ujetniki bivše avstroogrške armade.

*** Promocija.** Na zagrebški univerzi je bil promoviran za doktorja prava g. Anton Kržišnik, podtajnik pri finančni delegaciji v Sarajevu, in za doktorja bogoslovja p. Regalat Čebulj, frančiškanski gvardijan v Ljubljani.

*** Umrli je g. dr. Franc Lipša,** okrajni sodnik v Celju. Pokojnik, doma iz Krapja pri Ljutomeru, je bil vesten uradnik, odločen naroden in napreden mož ter si je po vseh krajih, kjer je služboval, pridobil splošen ugled in spoštovanje. Bodi mu ohranjen trajen spomin!

*** Smrtna kosa.** V Dolskem pri Rajhenburgu je umrla gospa Marija Ravljen, roj. Sodič, vdova po šoštanjskem posestniku in znanem narodno delavnem možu Josipu Ravljenu. Pokojnica je bila mirnega značaja, predobrega srca ter v najtežjih časih globoko zavedna slovenska mati, ki je vse svoje otroke vzgojila v strogo narodnem duhu. Ko je začela bolehati, se je iz šoštanja preselila k svoji najstarejši hčerki Mariji, omoženi Skoberne, v Dolskem, kjer je pretekli četrtek mirno zaspala v Bogu. Dosegla je lepo starost 70 let. Vest o smrti občesposlovanje vdove je v domačem kraju in povsod, kjer so jo poznali, vzbudila iskreno sožalje. Naj bo blagi materi in mnogoizkušeni gospodinjji lahka zemljica slovenska, katero je vneto ljubila. Mi pa ji ohranimo prisrčen spomin!

*** Žrtev svojega poklica.** Na Dunaju je nenadna smrt ugrabila mladega slovenskega visokošolca Janeza Trdino iz ugledne ljubljanske obitelji. Študiral je medicino in si je z lahko rano povzročil zastrupljenje krvi, kateremu je podlegel v kratkih dneh. Bil je silno nadarjen, idealen in značajan mladenič ter vnet sokolski delavec. Starši so z njim izgubili svoj edini in največji up, slovenska domovina pa čvrsto vejico na svojem narodnem drevesu. Bodi mu ohranjen prijazen spomin!

*** Priljubljenost našega lista.** Zvest naročnik nam piše: Gospod urednik! Kadar zapiše mrzla burja, vi ne veste, kako je takrat prijetno, če se človek stisne za kmetško peč, vzame v roke poljuden časopis ter tam čita novosti in zanimivosti iz širne domovine in od drugod. V Sloveniji imamo sicer precejšnje število časopisov, a za preprosto ljudstvo bore malo. «Domoljub» je sicer pisan preprosto, a ni pisan v državnem duhu. Zaradi tega ga človek, ki ima le nekoliko spoštovanja in ljubezni do države, ne more z veseljem čitati, dnevniki pa prinašajo dolgovazne politične članke, ki jih preprosto ljudstvo ne razume; zato tudi nima vedno veselja, da bi jih prebiral. Torej nam je najljubša «Domovina», ki jo imamo še posebno radi, odkar prihaja malo bolj trebušasta in ne prinaša samo strankarskih zadev, marveč tudi razne zanimivosti in poučne stvari iz naše države in od drugod.

*** Zaradi častikraje obsojen.** V Logatcu je bil pred tamošnjim

okrajnim sodiščem na tožbo ministra dr. Žerjava obsojen zaradi častikraje kanclist Božidar Budin na mesec dni zaporu. Budin je namreč dne 28. oktobra zvečer v gostilni «Pri Korelnu» v Gornjem Logatcu vpričo več ljudi izjavil, da se kot državni uradnik ne boji reči, da je dr. Žerjav goljufal za več milijonov. Budin, ki je hud klerikalec, bo imel sedaj čas, premišljati cel mesec, kako drago pride obrekovanje.

*** Izobčenje katoliških duhovnikov.** V Zagreb je došel dopis rimske kurije, s katerim papež svečano izobčuje iz katoliške cerkve voditelje gibanja za reformo katoliške cerkve. Ti nesrečni reformatorji, ki jim je papež, seveda na priporočilo zagrebških kanonikov, posvetil tako posebno pozornost, so duhovniki dr. Stjepan Šipušić, Anton Donković in Ivan Cerovski. Zagrebški nadškof dr. Ante Bauer bo izobčenje te dni razglasil po cerkvah. In s tem misli duhovska gospoda, da je stvar opravljena. Stvar pa ni enostavna. Ta slučaj izobčenja, ki je med Hrvati po preteku par stoletij prvi, dokazuje, da gibanje naprednejšega hrvatskega duhovništva, ki stresa s sebe neizprosno trdi jarem slepe pokorščine, zadeva oblastne cerkovne veljake v živo. Zato to izobčenje ne bo doseglo željenega uspeha, kakor ga tudi na Češkem ni, temveč bo izobčenjem še bolj razvezalo roke.

*** Mariborsko porotno sodišče** bo v decembrskem zasedanju obravnavalo zopet precejšnjo vrsto obtožnic. Predsedoval bo dvorni svetnik gospod dr. Jakob Toplak.

*** Velik požar v Osijeku.** V lesni trgovini Emila Steinerja v Osijeku je pretekli petek izbruhnil požar, ki je na mah upelnil vso zalogo lesa in se je dal šele tekom treh ur pogasiti. Obstoja je velika nevarnost, da vse mesto pade kot žrtev plamenov, kar pa se je k sreči dalo preprečiti. Škoda iznaša preko dva milijona kron, a je pokrita z zavarovalnino.

*** Konji v gostilni.** Pol smešen, pol resen prizor se je te dni prigodil v neki mariborski gostilni. Peklarjev voznik iz Krčevine je imel opravka na mariborskem koroškem kolodvoru. Ko pa je nenadno pridrdral vlak, sta se konja splašila in zdirjala po ulici. Ko ob koncu ulice nista mogla dalje, sta vdrla v vežo bližnje gostilne in tam počakala nadaljnjih ukrepov. Gostilničarja je prvi hip presenetil obisk dveh takih gostov, kmalu pa je uvidel položaj in ju na prav lep način odpravil iz svoje hiše. Ker obeh konjev niso mogli v veži obrniti, so ju peljali v gostilno, kjer so ju obrnili in odpeljali ven. Konjička sta se med tem pomirila in hlapec, ki je med tem prihitel za njima, ju je zopet napregel ter zadovoljen, da ni bilo hujše nesreče, oddrdral proti Krčevini.

*** Nesrečna ljubezen.** V Mariboru se je ustrelil g. Miroslav Koštial-Zivanović, sin generalnega ravnatelja Hrvatske vseobče kreditne banke in družabnik Hmelakove tvrde. Umrli je bil star komaj 36 let ter je v mariborski družbi užival splošno priljubljenost. V obupni čin ga je baje pognala nesrečna ljubezen.

*** Po poroki v smrt.** V Kruševcu na Hrvatskem se je nedavno vršila imenitna svatba bogatega kmeta Kovića z lepo, toda siromašno nevesto iz sosednjega sela. Svadbene veselje je že trajalo dva dni in dve noči. Ko so se tretji dan dopoldne tudi nevestini starši začeli odpravljati domov, sta jih novoporočena hčela spremiti skozi vas. Nevesta se je šla preobleč, toda vrnila se ni nazaj. Zenin jo je šel iskat in ker je ni našel v hiši, je preiskal tudi dvo-

rišče. Komaj je prestopil prag stajе, se mu je nutil strašen prizor: Nevesta je ležala v mlaki krvi in neda-leč od nje je bil ženinov samokres, s katerim si je pognala kroglo v glavo. Kaj je lepo nevesto nagnalo v prerano smrt, je res čudna uganka.

*** Obsojeni oškodovalci državne imovine.** V Subotici je bila pred tamošnjim okrožnim sodiščem končana razprava proti bivšemu velikemu županu dr. Stojkovu in njegovim tovarišem, ki so se morali zagovarjati zaradi oškodovanja državnega imetja. Dr. Stojkov je kot veliki župan zlorabljal svoje stališče s tem, da je s pomočjo svojih tovarišev prodajal državno imetje in povzročil večmilijonsko škodo. Razprava se je vlekla dva tedna in je med vso javnostjo v državi vzbudila veliko zanimanje. Subotičko sodišče je izreklo sodbo, po kateri je dr. Stojkov obsojen na pet let ječe in na petletno izgubo meščanske časti; njegovi sokrivci, večidel ugledni in imoviti možje, pa na krajšo ječo, izgubo meščanske časti in deloma tudi na denarno kazen.

*** Prijet tihotapec.** Ob naših državnih mejah se še vedno dogajajo slučajni tihotapstva, toda naša obmejna služba kaže vedno večjo spret-nost ter v pretežni večini vjame vsakega kontrabantarja v svojo past. K temu dodajo svoje tudi naše oblasti, ki bodo z uместnimi globami kmalu iztrebile skomine po tihotapstvu. Te dni so v Vršču prijeli poklicnega tihotapca Belo Königa in ga obsodili na 60.000 dinarjev globe. V preiskavi pa se nahajajo še trije Königovi tovariši in pomagači. Vsi so madžarski podaniki in se v ječi tudi obnašajo temu primerno. Jeljno pričakujejo, da se bo zanje zavzela budimpeštanska vlada, in protestirajo, da pri nas zapiramo gosposke madžaronske kontrabantarje. Ko plačajo določeno globo, jih bo naša oblast ekspediral v njihovo blaženo domovino, odkoder jih menda ne bo več vleklo k nam.

*** Roparski napad na častnika.** Prejšnjo sredo proti večeru je neznan ropar na cesti za Bežigradom napadel podporočnika Frana Malgaja, blagajnika v artilerijski delavnici, ki je nosil seboj veliko vsoto denarja. Ropar je zagnal častniku v oči pest prahu, ga udaril po glavi in ga pobil na tla. Na to mu je iz žepa vzel 140.000 dinarjev in pobegnil. Oropancu je ostalo 15.000 dinarjev, ki jih je imel zložene v svoji beležnici. Ropar je po storjenem činu naglo pobegnil in se doslej še ni posrečilo iztakniti ga in spraviti pod ključ.

*** Sleparski trgovec z lesom.** Jurij Malec, doma s Padeškega vrha pri Konjicah, je prepričan, da goljufija igra v človeškem življenju posebno imenitno in predvsem dobičkanosno vlogo. Zato se je ves posvetil temu čudnemu poklicu, lagal po svetu, sleparil lahkoverne ljudi, predstavljaj se pod krivimi imeni ter si na tak način služil novce in zaslužil ričet. Dvanajstkrat ga je že zgrabila roka pravice in ga postavila v hladno luknjo, pa Jurij Malec je po vsakem prestanem zaporu ostal sebi zvest in cigani naprej, kjer in kakor se je pač dalo. Nedavno se je pod krivimi imeni po raznih gostilnah predstavljaj za bogatega lesnega trgovca ter ponujal drva naprodaj, kar po 36 seznjev skupaj. Nekateri so mu res nasledili ter mu tudi izplačali zahtevano aro. Kmalu se je seveda izkazalo, da Malec ne premore niti lastne treske in orožniki so mu kmalu bili za petami. Oddali so ga sodišču v Konjicah, kjer bo trimajstič ob ričetu premišljal nove načrte za svojo velikopotezno sleparsko obrt.

Iz raznih krajev

* Na Črnučah je poštni sluga Anton Justin doma na hlevu pospravljajal orodje. Vsled neprevidnosti je padel s hleva na neki drog, ki se mu je zapilil v trebuh. Smrtnoranjena so prepeljali v ljubljansko bolnico.

* V Strugah se je smrtno ponesrečil trgovec Josip Pugelj. Vračal se je ponoči domov in se na domačih stopnicah izpodtaknil ter obležal v nezavesti. Umrl je v ljubljanski bolnici. N. v m. p.!

* V Ribčevem Lazu pri Bohinjskem jezeru se je poročila gđ. Justa Logar z g. Jožetom Vojem, carinskim uradnikom. Bilo srečno!

* V Bohinjski Srednji vasi je bilo pri gradnji hudournikov ukradenega 50 kilogramov črnega smodnika in okrog 80 komadov vžigalnih kapič. Čemu naj bo tatovom ta nevarna stvar, bodo povedali pred sodnijo.

* Pri Sv. Jakobu ob Savi se je poročil tamošnji posestnik in gostilničar g. Ivan Pečnikar z gđ. Miciko Ivanšek iz Cundrovca pri Brežicah. Bilo srečno!

* Na Trati se je poročil g. Ciril Merek, trgovec in posestnik z gospodično Ivanko Koširjevo. Bilo srečno!

* V Bohinju je umrla g. Helena Artelj, obče znana in spoštovana hotelirka pri »Zlatorogu«. N. v m. p.!

* V Orehku pri Kranju se je na poti v šolo obesil Janez Hvasti na neki voz. Pri tem mu je noga zašla med kolo, ki mu jo je strlo.

* V Podgori je Vinko Jerala, uslužbenec pri Cirmanu, okradel svoje souslužbenca za 16.820 kron. Na vesti pa ima tudi tatvini pri čevljarju Rogliču v Mlinem in pri svoji mačehi Josipini Jerala v Ljubljani. Deželno sodišče je nevarnemu uzmoviču prisodilo eno leto težke ječe.

* V Zidanem mostu je bila ukradena Vekoslavu Petelincu denarnica s 600 dinarji.

* V Trbovljah je pri kopanju odletel rudarju Francu Koritniku košček premoga v oko in ga ranil.

* V Dečnjih selih pri Brežicah je zloglasni Ivan Šmajdek poleti napadel Antona Radetiča in ga težko poškodoval. Celjsko sodišče mu je sedaj prisodilo 16 mesecev težke ječe.

* V Križevcih pri Ljutomeru so neznani lopovi skozi streho vlomili v tamkajšnjo trgovino in odnesli 48 bal manufakturnega blaga v vrednosti 100.000 kron.

* V Lajterspergu pri Mariboru je v nedeljo zvečer neznan falot napadel Ivana Lavrenčiča, trgovca s sadjem, ter mu zadal tri udarce v čelo. Lavrenčiča so prepeljali v bolnico.

* V Tupaličah je pred dvema mesecema nasilnež Andrej Vovnik z nožem zaklal Franca Kerna. Z ozirom na to, da je svoj krvavi čin izvršil v pijanosti, je zdaj bil Vovnik pred ljubljanskim porotnim sodiščem obsojen na dve leti težke ječe.

* V Framu pri Mariboru se je prošlo soboto pripetila težka avtomobilska nesreča. Avtomobil mariborskega barona Rossmannitha je zdrsnil s poledenele ceste v jarek. Baronica Silvija je pri tem padla iz avtomobila in zadela z glavo v bližnje drevo. Vsled težke poškodbe so jo prepeljali v mariborsko bolnico.

* V Sv. Duhu pri Fali je mladoletni Karel Herič dvema svojima gospodarjema ukradel 8000 kron. Od tega je nekaj odstopil svoji sestri Juliji in tudi materi je kupil ruto in ogrinjalo. Dolgoprsti dobrosrčnež je že dvakrat predkaznovan. Sedaj mu je prisojeno 5 mesecev težke ječe.

* Na Selovcu pri Guštanju so preteklo zimo našli v lastni hiši obešenega posestnika Andreja Havlija, po domače Pušnika. Sedaj pa je pokoj-

nikova žena izpovedala, da je ona s pomočjo svojega sina umorila moža. Mrtvo truplo sta morilca obesila, da bi tako prikrila svoj zločin, kar jima je tedaj tudi uspelo. Težka vest pa ju je prignala do priznanja. Zagovarjala se bosta pred porotnim sodiščem.

* V Žižkovih v Prekmurju si je posestnik Štefan Žižek z britvijo prerezal vrat. Obupni čin je najbrž storil v zmedenosti. Našli so ga nezvestnega v krvi ter ga prepeljali v Mursko Soboto.

Zdravstvo

z škodljivost cestnega in sobnega prahu. Cestni prah nima toliko živih in za okuženje sposobnih jetičnih bacilov, da bi mogel okužiti človeka z jetiko. Nevaren je le zato, ker draži sluznice v žrelu, grlu in pljučih, ki postanejo zaradi tega dovzetnejša za okuženje. — Res nevaren pa je prah v sobah, kakor sploh v zaprtih prostorih, v katere slabo prodirajo solnčni žarki. V takih prostorih je v prahu zelo mnogo bacilov jetike, ki pridejo s prahom v pljuca in jih okužijo. Zato se morajo sobe često prezračiti, prah porisati in tla poribati z vodo, kateri je primešano kako razkuževalno sredstvo. Da se človek po možnosti zavaruje pred bacili tuberkuloze (jetike), je potrebno in se sploh mora dihati vedno le skozi nos. Dolžnost staršev je, da že otroke navajajo na dihanje skozi nos.

z škodljivo ravnanje z novorojenčkom. Ko novorojenčka prvič kopajo, mu kanejo nevedne ženske čestokrat par kapljic te nesnažne vode v usta, »češ, da se bo otrok prej izčistil«. Res je, da to otroka rado žene, kar pa ni prav nič dobro. Vrh tega pa z umazano vodo, čeprav jo je dete dobilo mogoče le par kapljic, nastopi rado tudi okuženje in bolezen. Zato je pravilno, čuvati otroka, da ne dobi te vode v usta, oči, nos in ušesa.

Zanimivosti

RAZNI ŠALJIVI IZREKI O MOŠKIH IN ŽENSKAH.

Če moškemu kaj poveš, mu gre pri enem ušesu notri, pri drugem pa ven. Če pa ženski kaj poveš, gre sicer pri enem ušesu notri, a ven pa pride pri — ustih.

Strahopetec je tisti, ki se skriva za ženskim krilom, so pravili nekoč. Sedaj je to drugače, ker se niti ženska sama v svoje krilo ne more skriti.

Pošten človek je že po naravi velik prijatelj nedolžnosti — zlasti če je stara okoli 16 do 17 let.

Žena podpira pri hiši tri ogle, moški pa samo enega. Čudno je le to, da se hiša najrajše podre, kadar jo neha podpirati moški.

Tudi med gospodično in dekletom je razloček. Če sitnariš okoli kakšne mladenke in postane ta rdeča, je to gospodična, če te pa po glavi udari, je dekle.

Vse, kar danes mestne ženske zaslužijo, dajo za obleke. Ubožice, kako malo morajo zaslužiti, ker imajo tako kratke kikirje!

NAŠA ZEMLJA IN ZVEZDA VENERA.

Zvezda Venera in zemlja sta si tako podobni, da bi ju, ako bi ju mogel spraviti v neposredno bližino, težko razločil. Edina razlika je ta, da je zemlja nekoliko večja. Prerez zemlje meri okoli 7918 milj, dočim meri prerez Venere 7700 milj. Ako bi šel zemljan na Venero, bi najbrž ne vedel, ali biva na zemlji ali na Veneri.

Venera je bližje solncu nego naša zemlja. Pot, katero napravi zemlja okrog solнца, je podobna elipsi in je oddaljena od solнца 91 do 93 milijonov milj; pot Venere okrog solнца ima domalega obliko kroga in je oddaljena od solнца 76 milijonov milj. Ker je Venera bližje solncu nego zemlja, je zaradi tega klima na Veneri mnogo milejša kakor na zemlji.

Na zemlji imamo tri vrste klime: mrzlo, toplo in vročo. Klima na Veneri je pa tropično vroča, njeno ozračje je nasičeno s soparo in deževni nalivi so pogosti.

Na Veneri so hribovja, ki so zavita v gosto meglo. Pri pogledu skozi teleskop (daljnogled) je opaziti Venero zavito bleščečo belo kopreno iz oblakov.

Marsikdo bi mislil, da zvezdogledi ogledujejo zvezde skozi daljnogled ponoči. Toda ni tako. Venero je ponoči sploh nemogoče opazovati skozi teleskop; kajti svetloba, katere obdaja Venero ponoči, bi toliko vplivala na oči skozi teleskop, da bi sploh ne bilo mogoče gledati. Najlepši pogled na Venero je opoldne, kadar je ozračje jasno in čisto. Pogled podnevi na Venero je krasen, bolj kot ponoči na katero drugo zvezdo.

Do zadnjega časa je bilo zelo težko slikati Venero, toda pred kratkim se je posrečilo ameriškeemu zvezdoslovcu Alfredu Rordamu, fotografirati ta planet. Zapreke pri slikanju Venere so bile te, da je zvezda tako blizu solнца. Vsakdo, kdor se bavi s slikanjem, ve, da je slika zelo nejasna, ako padajo solnčni žarki na fotografski aparat. Rordame je pa pripravil steklene leče, ki so bile neobčutljive za modro svetlobo, prihajajočo z neba, občutljive pa za svetlobo Venere.

Rordamova fotografija je ujela vrhove visokih gor, ki štrle iz megle kakor otoki iz morja. To je prvi dokaz visokega gorovja na planetu Veneri.

SANJE, KI PRIDEJO IZ ŽELODCA.

Večkrat se sliši, da pridejo sanje iz želodca. S tem se hoče reči, da igra hrana pri porajanju sanj važno vlogo. Vendar ni prehrana pogoj vsem sanjam, temveč le težkim, zlasti mōri. Te hude sanje vplivajo nepovoljno tudi na duševno stanje be-dečega, dočim drugače sanje blažilno učinkujejo na človeško dušo.

S temi težkimi sanjami, ki prihajajo iz želodca, se peča angleški učenjak Gallichan v neki knjigi, ki vsebuje celo vrsto razprav po lastnih opazovanjih in izkušnjah. »Ker na nagnjenje k sanjam vplivajo telesno stanje, kakor mrz, vročina, glad, prenapolnjeni želodec in slaba prebava,« piše učenjak, »je mogoče delovanje nezavednega med spanjem do gotove stopinje ovirati. Med povzročevalci neprijetnih težkih sanj pa so gotovo hranilna sredstva na prvem mestu. Preveliko uživanje morskega raka v majonezi, kumarčne solate ali sira zvečer more poroditi celo število blodnih in nezavednih misli, ki povzročajo potem mučne in strašne sanje. Težko prebavljiva hrana prav za prav ni pravi povod sanjam, pač pa je v mnogih slučajih važna spremljajoča okolnost za nastop slabih sanj.

Ker take »želodčne sanje« tudi podnevi neugodno vplivajo na misli, je treba tudi iz tega ozira uravnati svojo hrano. Francoz Féré je bil prvi, ki je histerične pojave (bolno razdraženost predvsem pri ženskah) izvajal iz učinkovanja gotovih sanj. Navedel je več slučajev, v katerih se je zaradi učinkovanja sanj povzro-

čila popolna izprememba duševnega stanja. Jedila, ki povzročajo tako nevarne sanje, so večinoma težko prebavljiva. Zato naj bodo ljudje, ki so podvrženi nemirnim sanjam, zelo previdni v hrani, ki jo uživajo najnazadnje, preden gredo k počitku. Riba n. pr. je mnogo lažje prebavljiva nego na kakršenkoli način prirejeno goveje meso; dobro zmečkan krompir je priporočljivejši nego cel. Jed, ki jo uživaš zvečer, naj bo, bodisi da je tekoča ali čvrsta, iste toplote kakor človeško telo. Hranilna sredstva, ki posebno povzročajo sanje, potrebujejo štiri do pet ur za prebavo, in teh se zato izogibaj pred počitkom.

ČUDOVIT DOGODEK V ZRAKU.

Na nekem francoskem vojaškem vežbališču so vojaki imeli privezan balon, avstrijskim vojakom med vojno znan z nemškim imenom »Fesselballon«. Ta balon je bil privezan tudi z železnim kablom. Naenkrat se po naključju kabel utrga in balon se nenadno dvigne v zrak. Trije vojaki niso pravočasno izpustili vrvi, za katere so držali, in balon jih potegne s seboj v višino. Dva vojaka sta izpustila vrvi nekako v višini tridesetih metrov in strmoglavila na zemljo. Pri padcu sta se oba precej nevarno poškodovala. Eden si je polomil obe roki, drugi nogo in rebra.

Tretji vojak pa se ni izpustil. Krčevito je držal za vrv, razen tega se je nekako zapletel v to vrv tudi s svojim pasom in se prekalil, tako da je visel na vrvi strmoglavo ter prosto v zraku. Njegovi tovariši so slišali klice na pomoč, toda nihče ni mogel nesrečnežu pomagati in balon je z njim vred jadral izginil med oblaki. Od sosednje aeroplanske postaje se je takoj odpravil pilot s svojim monoplanom, da zasleduje ubežni balon, v čigar vrvi visi nesrečnež prosto v zraku. Aeroplan je hitel za balonom, ki se je z veliko naglico dvigal vedno višje. Visoko nad prvo plastjo oblakov je aeroplan končno dosegel balon. Pilot je takoj videl nesrečneža, kako še vedno visi v vrvi, le da si je toliko opomogel, da sedaj ne visi več z glavom navzdol, ampak v normalni stoji ter se krčevito drži za vrv. Pilot je poskušal priti v bližino balona in tako podenj, da bi v zraku vzel nesrečnega neprostovoljnega zrakovplovca na svoj krov. Vendar se mu to ni posrečilo. Dolgo je krožil okrog balona. Nato se je aeroplan vrnil in pilot je javil poveljniku, da nesrečneža ni mogoče rešiti.

Lahko si mislimo občutke vojaka, ki je visel v višini 2000 m sredi dveh plasti oblakov v mrazu brez pomoči. . . . Drugi dan so francoski listi ugibali, kakšna je morala biti smrt nesrečnega vojaka. Nekateri listi so trdili, da smrt ni bila huda, ker je vojak bil gotovo že prej izgubil zavest.

Kdo opiše neizmerno začudenje vojašnice, ko je stopil drugega dne zvečer neprostovoljni zrakovpovec živ čez prag in se javil poveljniku!

Vojak je na svojo srečo obvisel trdno s svojim pasom na vrvi, sicer bi bil tudi on izpustil vrv. Kljub temu pa je rešitev bila prav za prav čudovita in nepojmljiva. Vojak je pripovedoval sam, da je skoraj brez zavesti visel na vrvi bogve kako dolgo in se zavedel šele, ko je zagledal aeroplan. To mu je vzbudilo nado na rešitev in mu dalo novih moči. Skoro dve uri pozneje je njegov balon pričel padati, nad nezna-no pokrajino vedno nižje in se je proti mraku končno vlekel s precejšnjo brzino v vetru nad nekim gozdom. Končno so se začele vise-

če vrvi zapletati v vrhove dreves in pri enem takšnih zapletljajev je vojak porabil priliko, skočil s svoje vrvi v vejave visokega drevesa, se srečno med padcem ujel, splezal z drevesa na tla, tam nezavesten obležal, se čez nekaj ur sredi noči zopet zavedel, taval potem do jutra po hosti, našel cesto, šel po njej do železniškega tira, prišel do manjše postaje in se potem odpeljal do bližnjega mesta ter od tam naprej šest ur daleč v svojo garnizijo.

KAKO NASTAJAJO OTOKI.

Veliko senzacijo je zbudila vest, da so ob priliki zadnjega strašnega potresa v ameriški republiki Čile izginili v morju Velikonočni otoki (Easter-Island).

Na tem otočju so svoječasnno odkrili ostanke starodavne kulture, ogromne kipe, katerih popolna izgradnja je bila očividno naglo iz neznanih vzrokov opuščena. Učenjak, ki je preiskaval te otoke, je bil mišljenja, da so Velikonočni otoki ostanek velike skupine otokov, katerih večina se je najbrž zaradi kakšnega hudega potresa pogreznila v morje pred kakimi 200 do 300 leti. Na sedanjem ostalem otočju niso mogli bivati ljudje, ker otočje nima sladke vode, a za dovažanje vode je bilo preoddaljeno od najbližje suhe zemlje.

Ni se pa zgodilo sedaj prvič, da je izginil kak otok v morju. Otok Falcon so zapazili prvič leta 1885., toda komaj so ga zaznamovali na zemljevidu, se je že zopet pogreznil v morje in le visoke njegove pečine so še videle iz vode. Toda leta 1898. se je otok zopet pojavil na istem mestu, a kmalu zopet izginil.

V Mehikanskem zalivu se je nahajal otok Bermeja. Ta otok je bil tam že od nekdaj. Ko pa je leta 1901. hotela ob njem pristati neka ladja, ga nikakor ni mogla najti.

Leta 1841. je opisal kapitan Dongherty neki otok, nahajajoč se med Novo Zelandijo in rtom Hornom. Otok je bil srednje velikosti. Dvajset let kasneje je govoril o tem otoku v svojih spisih tudi kapitan Keatz. V našem stoletju je hotela neka ekspedicija ta otok preiskati, toda ga ni mogla več najti. Na mestu, kjer je nekdanji otok, je bilo morje globoko brez sledu, da se je nahajal tam kdaj del suhe zemlje.

Tudi otok Metis, ki se je nahajal v Tihem morju, je izginil na podoben način. Še l. 1880. je predstavljal skupino visokih peči, a 20 let nato ni bilo o njem več niti sledu.

Na starih zemljevidih pred 30 leti se vidi južno od Avstralije še pet rdečih točk, ki so naznačevale tako zvano Kraljevo otočje (Royal Company). Leta 1900. je preplovila angleška vojna ladja Matatna tisto mesto, kjer so se nahajali prej ti veliki in bogati otoki, a o suhi zemlji ni našla sledu niti na dnu morja.

Pod takimi tajnimi pritiski nastajajo otoki in se zopet pogrezajo v morje, kaki potresi jih uničujejo, o tem si ni še znanost na čistem. Človek doslej še ni videl z lastnimi očmi, kako se pogrezajo otoki. Zgodovina starih Grkov, pomešana s pravljicami, sicer trdi, da so stari Grki videli, kako propada del suhe zemlje. Če je bilo to res, je bila ta zemlja med gibraltarskim prekopom.

Razno

× **Izumitelj samokresa.** Prvi in pravi izumitelj samokresa je bil Growe. To nevarno stvarco pa je sestavil s čisto nedolžnim namenom, hotel je namreč svojemu sinčku napraviti igračo. Ko pa je sin dorasel, sta se domenila z očetom, da

igračko izpopolnita. Njun pravi revolver je bil na sedem strelcev. Slučajno je prišel v roke ruskemu poslaniku v Ženevi, ki ga je takoj odkupil in odposlal kot darilo ruskemu carju Aleksandru I. Tudi njemu se je stvarca dopadla ter je izumitelju poslal kot znak priznanja dragocen briljantni prstan. Kakor pa je to običajno, tudi izumitelj Growe ni imel dovolj sredstev, da bi svoj izum začel izdelovati v množini in staviti v promet. Njegov izum so izkoristili drugi, izpopolnili ga in mu dal svoja imena, zato se danes mnogo govori o brovningih, naganovih in drugih revolverjih, krščenih po svojih izpopolnjevalcih. Ime pravega »mačkovega« izumitelja pa je postalo že skoro popolnoma pozabljeno.

× **Nova papeževa tiara.** Kakor znano, so milanski meščani s številnimi prispevki nabavili za papeža Pija XI. novo tiaro. Tiara je že izgotovljena in jo bo posebno odposlanstvo v kratkem osebno poklonilo papežu v Vatikanu. Nova tiara je iz čistega zlata. Na vrhu se blesti kakor jajce velik smaragd, ki ga obkroža 27 srednjevelikih smaragdov. Tiara krasi poleg tega 215 manjših smaragdov, 327 rubinov, 79 večjih dijamantov, 1000 manjših dijamantov in 150 bisernih zrn. Bog vedi, ali papežu ne bo pretežka?

× **Dnevi varčevanja na Japonskem.** Kakor zatrjujejo svetovni listi, vlada dandanes največja draginja na Japonskem. Vsekakor pa je gotova stvar, da preživlja Japonska hudo gospodarsko krizo; zato je tamošnja vlada izdala predpise za čim večje varčevanje v državi. Uvedla je tako zvane »dneve varčevanja«, in sicer na 1. in 15. vsakega meseca. Te dni se morajo državljani postiti, posebno kar se tiče čaja in tobaka. Japonske novine trdijo, da te odredbe že kažejo vidne uspehe, ker so banke obvestile vlado, da na te dni znatno naraščajo denarne vloge in tudi trgovci izjavljajo, da ob državnih postnih dneh le malo prodajo. To dokazuje, da ima japonski narod zelo mnogo zmisla za vzajemno disciplino in narodno gospodarstvo.

× **Ženski Metuzalem.** Nedavno so pri prekopavanju starega pokopališča v Carmathenu na Angleškem izkopali delavci star nagrobni spomenik s sledečim napisom: »Tukaj počivata David Hopkin, ki je umrl 11. novembra 1810. v starosti 71 let in njegova žena Ana, rojena David, umrla 4. novembra 1831., stara 181 let.« Ker je številka 181 čisto in razločno vklesana v spomenik, se ne more dvomiti, da bi se bil kamnosek pri tem zmotil. Tamošnje zgodovinsko društvo se je odločilo, da prouči točnost tega podatka po knjigah rojenih in umrlih. In tako se bo ugotovilo, da je ta ženica dosegla največjo starost izza Metuzalema.

× **Smrt vsled nahoda.** Nahod je sicer neprijetna stvar za vsakega, ki nima rad preveč opravka z lastnim nosom; da pa je lahko tudi povod smrti, o tem nas poučuje sledeči slučaj, ki se je dogodil v nekem nemškem mestu: Barbara Krebs, žena hotelskega vratarja, je bila prehlajena, zato se je hotela v domači kopalnici skopati v vroči vodi. Pomotoma je najprvo odprla vijak za plin, ki ga je pozabila zapreti, nato šele vijak za vodo. Ko je žena ležala v banji, zaradi močnega nahoda ni čutila plinovega smrada. Padla je v nezavest in se kmalu nato zadušila. Nahod je torej vendar lahko smrtonosna bolezen, seveda samo s pomočjo plina. Ampak proti temu je tudi le eno edino zdravilo in to se imenuje: previdnost.

Za smeh in kratek čas

Tragedija ozdravljenega norca.

V nekem listu čitamo nastopno prigodbo: Človek, ki je bil dvanajst let v dunajski norišnici, je bil pred kratkim časom izpuščen, ker se mu je vrnila pamet. Možu se je vrnil spomin na tiste čase do dneva, ko je zblaznel, toda o dogodkih v zadnjih dvanajstih letih ni imel najmanjšega pojma. Ko se je torej poslavljaj od norišnice, je vprašal zdravnika, koliko je dolžan.

»Stotisoč kron,« je bil odgovor. Mož se je ustrašil, da bi bil skoro padel. Prvi hip se mu je zdelo, da je zdravnik tudi norec, ki še ni okrevaj. Ponovil je vprašanje in odgovor je bil isti.

»To ni mogoče,« je vzkliknil mož, »toliko ne morem plačati, ker imam samo 5000 kron v zlatu.«

»O, potem ste srečni,« je dejal veselo zdravnik in vzel zlato ter odšel onemu 65.000 kron drobiža v papirju.

Ta je še bolj strmel in končno se je obupan sesedel na stol, tožeč: »Zdaj vidim, da še nisem zdrav, še sem blazen.«

Zdravnik je skušal stvar pojasniti. Pripovedoval je možu, da je bila v tem času, ko je on bil umobolen, grozna vojna, ki je porušila Avstrijo in naredila iz velikega cesarstva majhno republiko; vrednost nekdanje krone je padla na nič in vse, vse se je izpremenilo.

Mož je odprl usta in zijal, toda rekel ni besede. To, kar mu je povedal zdravnik, je bilo zanj preveč. Prijel se je za glavo in v nekaj trenutkih je padel mrtev. Zadel ga je kap.

Spominska knjiga.

V planinski gostilni, kamor zahajajo turisti in letoviščarji, je napisal vesel vinski bratec v spominsko knjigo nastopne besede:

Kdor ne ljubi ženske, petja in vina, ostane vse dni neumna živina.

Gašper Šmorn.

Ožbovt je prišel po naključju v to gostilno, čital te besede, se zelo razludil in pripisal:

Dragi neznani Gašper! Ko bi ti pil mojo kislico doma, imel moja žena in poslušal njeno petje, bi ne pisal takih budalosti. Te pozdravlja Ožbovt Šveglja.

A, tako!

Gervazij: »Prej se je reklo tvoji gostilni 'Pri beli ovci', zakaj si jo pa sedaj prekrstil in se ji pravi 'Pri zviti lisici'«

Protazij: »Veš, gostilno sem pre-pisal na ženo...«

Roparski napad.

Farovška kuharica Uršula, ki je bila nekoč oropana v gozdu, pravi: »Vejo, prav vse so mi vzeli, nazadnje pa so zahtevali, da jim dam še obleko.«

Fajmošter Jaka: »No, in ko si se slekla, pa so kar zbežali, kaj...?«

Sovražnik žensk.

Ožbovt, ki je bil vedno skregan s svojo ženo, je šel po gozdu in videl obešeno žensko.

»Bog daj,« je vzkliknil ves jezen, »ko bi vsa drevesa rodila take sado-ve.«

Ženski kotichek

Da se meso ne usmrdi. Če hočeš, da ti meso prehitro ne zasmrdi, namoči čisto platneno cunjno v pravi vinski jesih in zavij meso v njo. Tako se meso precej časa drži.

Pogreto sočivje je kakor sveže, če ga pogreješ v lončeni posodi nepokrito in zelo hitro. V lonec deni prej malo masla ali pa dve žlici kropa.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Črnomelj. Za zadnjo številko pre-jeli prekesno. Prinašamo sedaj.

Prapreče pri Lukovici. O pisatelju Krsniku pošljite vse skupaj. Vendar naj bo spis čim krajši, ker imamo malo prostora. V zadnjem spisu niste povedali, kdaj se je vršila spominska slovesnost. Ostale stvari bomo prinesli po možnosti tekom zime. Zelci bi, da se nam oglasite večkrat s kratkimi dopisi o domačih zadevah. Take kratke stvari lahko takoj priobčimo.

Jesenice na Gorenjskem. Cenjenemu dopisniku se zahvaljujemo za opozorilo in mu obljubujemo, da bomo izkušali dobiti tudi tako snov, kakršno želi. Z narodnim pozdravom! — Uredništvo.

SLABOST? SLABO SPANJE? Nervoznost? Neveselje do dela? Ali se večkrat pojavljajo različne boli? Dober prijatelj v takih slabih dneh je pravi Fellerjev Elzafluid! Dobro služi za umivanje in obloge, ravno tako kot kosmetikum za usta, glavo, kožo! Močnejši, izdatnejši in bolj delujoči kakor francosko žganje! S pakovanjem in poštnino 3 dvojnate ali 1 specialna steklenica 24 dinarjev; 36 dvojnatih ali 12 specialnih steklenic 208 dinarjev in 5% doplatka razpošilja: lekarnar EUGEN V. FELLER, STUBICA DONJA, Elzatrž št. 360, Hrvatsko.

Prava sredstva lepote, katera drže, kar obečajo!

Že 23 let v vseh deželah preizkušena, hvaljena in priljubljena so prava Elza-lepoto pospešujoča sredstva lekarnarja Fellerja.

ELZA-OBRAZNA POMADA

zauseljivo varstvo proti solnčnim pegam, solnčni opeklini, lisam, hrupovi koži, odstrani zajedavce, ogrce, nabore in vsakovrstne nečistosti kože. 2 velika porcelanasta lončca s pakovanjem in poštnino 25 Din.

ELZA-LILIJNO MLEČNO MILO

najmilejše in najfinije milo lepote! Ideal vseh mil! Popolnoma neškodljivo, se jako dobro peni in je milega finega duha. 4 velike kose s pakovanjem in poštnino 35 Din.

ELZA-POMADA ZA RAST LAS

krepi kožo na glavi, zatranjuje izpadanje, lomljenje in cep-ljenje las, prhot in prerano osivelost itd. 2 velika porcelanasta lončca s pakovanjem in poštnino 25 Din.

En poizkus zadostuje, da tudi vi rečete:

To je ono pravo!

Imei v vseh poslovnica-h samo prave Elza preparate od lekarnarja Fellerja. Različno: Lilijno mleko 6 Din; orkomaz 3 Din; najfinijeji Hega-Puder drja Klugerja v velikih origi-nalnih skatlah 15 Din; najfiniješi zobni prašek »Hega« v patent-dozah 10 Din; puder za dame v vreč-cih 2 Din; zobni prašek v skatlah 3 Din, v vrečcih po 2 Din; sačet (dila) za parilo 3 Din; šam-pun za vse 2 Din; rumenilo za obraz, 12 pisnov 12 Din; najfiniješe parleme od 15 Din dalje; cvet za-lase 20 Din; Elza-katranovo milo 5 Din. Za različne predmete se pakovanje in poštnina posebe računa. Na vse goraje cene se računa za sedaj 5% doplatka. Naročilna pisma adresirati na: Eugen V. Feller, lekarnar, Stubica-Donja, Elzatrž št. 360, Hrvatsko.